

Lovec

glasilo Lowske zveze Slovenije

Januar 1979 **1**

*Obilo zdravja, zadovoljstva in delovnih uspehov —
tudi pri varstvu in gojitvi divjadi — v letu 1979!*

*Uredništvo glasila
Lovec*

*Izvršni odbor
LZS*

*Predsedstvo skupščine
LZS*

Lovec

glasilo Lovski zveze Slovenije
revija za lovstvo
letnik LXII., št. 1
januar—prosinec 1979

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Glavni urednik: Tone Svetina

LOVEC izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide
v začetku leta, v januarju.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Ta številka je izšla v 19 600 izvodih.

Letni prispevek zveze lovskih družen
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina (177,37 din)
za glasilo Lovec, je po članu 300 din.

Za druge naročnike je letna naročnina
250 din, za inozemstvo 400 din.

Posamezna številka 20 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo

pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Zupančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21 245
in 21 819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 60 din, od 15 do 25 besed
80 din, od 25 do 30 besed 180 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 8 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije:

50101-678-47158.

VSEBINA:

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Prepir ali novoletni ples
na krmišču za jelenjad?

Fotografiral: **Janez Konečnik**,
dipl. gozdarski inženir iz Kočevja,
član Fotokino kluba DIANA

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA:

Smreke v novoletnem »cvetju«

Fotografiral: **Franc Gyuran**, lovec
iz Metleč pri Šoštanju

Avtorja vinjet v številki sta:

Jurij Mikuletič, njegove risbe so
označene z JM;

Tine Juvan, njegove risbe so
brez oznake

Lojze Briški	2	Ob novem letu
Slavko Kovač	4	Odstreliti čimveč lisic, da zajezimo steklino!
Karel Gošler	6	Izšla je Odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline
—	6	Odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline
Aleksander Pajtlar	10	Primerjava optičnih lastnosti daljnogledov
Ž. B.	12	Pred 80 leti je bilo ustanovljeno Lovsko društvo Pivka
France Cvenkel	14	Združevanje slovenskih lovcev pred ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba leta 1907
Borut Ingolič	15	Gams
Iz jugoslovanskih republik in pokrajin:	19	Kako smo organizirani in kakšna divjad je v loviščih SAP Kosovo — Petar Borozan
Lovska organizacija:	21	Uspehi 30-letnega dela primorskih lovcev — V. Mikuletič
	22	Ugledni lovski strokovnjaki v lovišču LD Krekovše — V. Straus
	27	Značke lovskih organizacij — VIII.
	30	Najvažnejši sklepi na 7. seji skupščine LZS, 16. 12. 1978
Jubilanti:	24	Oto Mikulič — sedemdesetletnik
Lovski optrnik:	25	Ozimna paša srnjadi — F. Logar
	26	Lovsko pravičen odstrel divjega prašiča — I. Drobne
V spomin:	27	Jakob Vaupotič
Lovska kinologija:	28	Psi kamniškega lovskega bazena na krvnem sledu — M. Kelih
	29	Po krvnem sledu v lovišču Kozorog — L. Zadnik

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) in na tu navedeno in prikazano divjad. Kolikor je odstrel planiran in lovska organizacija s svojim sklepom lovne dobe ni skrajšala oziroma lova ni zabranila.

11. I. vzhod ob 7.42 in zahod 16.38

26. I. vzhod ob 7.32 in zahod ob 16.58

= 5. I., ☺ = 13. I., ☾ = 21. I., ☀ = 28. I.

Ob novem letu

Lojze Briški, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije

Vstopamo v novo koledarsko, hkrati pa tudi v novo lovskogospodarsko leto. Prav je, da novoletna razmišljanja o delu in življenju, načrtih in ciljih za leto 1979 povežemo z delom v letu, od katerega smo se poslovili, z vsem, kar smo naredili in doživeli v loviščih ter z delom in življenjem v lovskih kolektivih. Skratka, ob novoletnih pozdravih in stisku rok za osebno srečo in napredek vsakega in vseh si želimo tudi uspešno lovskogospodarsko leto in ne nazadnje dober pogled na lovskih pohodih.

Kratek in zelo splošen pogled na lovsko dogajanje v preteklem letu nam pove, da je celotna lovskogospodarska in organizacijsko-društvena aktivnost potekala v okviru načrtovanih in dogovorjenih programov ter seveda v okviru mnogih ustaljenih navad in običajev lovskih organizacij. Menim, da smo z opravljenim delom in doseženimi uspehi lahko zadovoljni, čeprav bomo o rezultatih upravljanja lovišč lahko natančneje sklepali šele potem, ko bodo zbrani vsi potrebni podatki. Vsekakor presenečenj nismo doživeli niti v dobrem niti v slabem pomenu. Tudi naravni pogoji so nam bili v glavnem naklonjeni. Z izjemo nekaj hudih ujm s točo, ki so prizadele zlasti malo divjad v nekaterih loviščih Prekmurja, ni bilo večjih težav. Gamsje garjavnosti, s katero se že nekaj let ubadajo na Gorenjskem, očitno ni uspelo lokalizirati in vse kaže, da se bolezen razširja tudi na doslej neokužena območja. Kakor je bilo pričakovati, se tudi steklini ne bo mogoče izogniti. Zato bodo verjetno v tem letu potrebni še ostrejši in obsežnejši ukrepi zoper to nevarno bolezen.

Po sprejetju zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč so bili v preteklem letu izdani tudi ustrezni izvršilni predpisi. S tem je zaokrožena normativna ureditev lovstva v naši republiki, ki jo je narekovala nova ustava, velike materialne in družbene spremembe v razvoju naše skupnosti, pa tudi

spremembe v razvoju in pojmovanju lovstva. Za izvajanje zakona in izvršilnih predpisov smo že marsikaj storili: nekateri ukrepi so še v pripravi, nekateri pa se že uresničujejo. Nekaj nalog, zlasti dolgoročnejših in obsežnejših, pa je še pred nami. Med takimi je vsekakor najzahtevnejša funkcioniranje lovskogojitvenih območij in s tem povezano širše družbeno obravnavanje, načrtovanje in izvajanje ukrepov za varstvo, zaščito in gojitev divjadi. Vsebinskim in organizacijskim nalogam, ki zadevajo funkcioniranje lovskogojitvenih območij, izdelavi srednjeročnih načrtov in vključitvi lovstva v prostorsko planiranje, moramo v tem in naslednjih letih nameniti osrednjo pozornost. Tega ne naglašam zaradi formalne, z zakonom opredeljene obveznosti, čeprav tudi te ne smemo prezreti, ampak predvsem zaradi tega, ker vidim v tem najzanesljivejše poročilo za dolgoročno in učinkovito skrb za ohranitev divjadi. To pa pomeni vzdrževanje in urejanje za življenje divjadi ustreznega okolja. Več kakor na dlani je namreč spoznanje, da so ukrepi za ohranitev divjadi vseh vrst, ki sedaj živi v Sloveniji, lahko uspešni in trajni le, če bodo široko zastavljeni in če jih bodo načrtovali in izvajali vsi, ki gospodarijo s prostorom. Skratka, to je in mora ostati splošna družbena skrb, ki jo konkretizirajo in uresničujejo družbenopolitične skupnosti ter za gospodarjenje s prostorom odgovorne gospodarske in družbene organizacije. Pri tem so lovske organizacije enakopraven in družbeno priznan nosilec aktivnosti in odgovornosti za varstvo, zaščito in gojitev divjadi. Zato morajo poleg nalog in ukrepov, v okviru svoje temeljne dejavnosti, skrbeti tudi za dogovarjanje z drugimi organizacijami in organi. Lovske organizacije morajo biti neke vrste vztrajnik, ki stalno spodbuja odgovorne in zainteresirane skupnosti in organizacije za načrtovanje in izvajanje ukrepov za ohranitev divjadi. Nosilci take

aktivnosti morajo biti vse lovske organizacije — lovske družine, organizacije združenega dela, ki upravljajo lovišča, območne zveze lovskih družin in Lovska zveza Slovenije — seveda vsaka v okviru svojih možnosti in odgovornosti.

Razumljivo je, da se bomo v lovskogojitvenih območjih srečevali z različnimi pogledi in čestokrat s povsem nasprotnimi interesi. Različnost stališč in pogledov bo treba premagovati v strpnih in demokratičnih razpravah. Enostranskim, ozkim in apriorističnim stališčem se je treba zoperstaviti z vsestransko utemeljenimi predlogi. Seveda bi bili v zmoti, če bi mislili, da bodo predlogi lovskih organizacij deležni podpore tudi tedaj, kadar bodo izražali ozke lovske, ne pa hkrati tudi drugih širših interesov.

Za delo v lovskogojitvenih območjih se moramo v lovskih organizacijah ustrezno pripraviti in usposobiti. Zlasti moramo: dobro poznati naravno okolje območja, gibanje stalaža divjadi z vsemi značilnostmi in spremembami za več let nazaj, posege v kmetijske in gozdne površine in njihov vpliv na življenjske pogoje divjadi, izkušnje in strokovna dognanja o različnih biotehničnih ukrepih, ki izboljšujejo ali poslabšujejo pogoje za življenje divjadi, možnosti in sredstva za preprečevanje škode od divjadi v gozdu in na polju in drugo. V okviru teh priprav sodi tudi dogovarjanje lovskih organizacij o skupnih nalogah in aktivnosti ter poenotenju stališč glede gojitvene politike na ožjih in širših območjih v Sloveniji. O lovskogospodarskih ukrepih v obmejnih območjih pa se bomo dogovarjali tudi z lovskimi organizacijami iz sosednje republike Hrvaške ter, kakor je znano, o nekaterih ukrepih tudi z lovskimi organizacijami sosednjih držav.

Skratka, dolgoročno načrtovana lovskogospodarska politika je pomemben pogoj za lažje in uspešno delo v lovskogojitvenih območjih pa tudi za izdelavo srednjeročnih načrtov

Damjek ali jelen lopatar, katerega pradomovina so toplejše dežele Sredozemlja, se je pri nas kakor v več drugih deželah moral privaditi tudi zimi
Foto J. Černač, DIANA

ter vključevanje lovstva v prostorsko planiranje. To narekuje izdelavo lovskogospodarskih smernic gojitve divjadi. O osnovah za njihovo izdelavo je v mesecu decembru razpravljala skupščina Lovske zveze Slovenije in sprejela temeljna izhodišča za njihovo oblikovanje. Pričakujemo, da bodo lovske organizacije o predlogu smernic razpravljale prizadevno in tvorno. Na osnovi predlogov in pripomb lovskih in drugih organizacij bomo oblikovali dokončen predlog, o katerem bo razpravljala in sklepala naša skupščina. Želimo, da bi na ta način opredelili dolgoročno usmeritev gojitve divjadi, kar bi morali upoštevati in konkretnije opredeliti v družbenih dogovorih lovskogojitvenih območij. Smernice bomo gradili s sodelovanjem vseh lovskih organizacij. Ne smemo pa dopustiti, da bi postale zbir in kompromis nerealnih želja in hotenj. Razumljivo je tudi, da v smernicah ne bomo konkretizirali tistih vprašanj, ki jih je glede na različnost razmer in okolij mogoče

opredeliti v okviru posameznih območij.

K sodelovanju pri oblikovanju smernic bomo povabili tudi druge organizacije, zlasti asociacije kmetijskih in gozdarskih organizacij združene ga dela, znanstvene institucije, ki neposredno ali posredno obravnavajo problematiko lovstva ter seveda vse znane lovske strokovnjake. Prizadevati si moramo, da bomo v smernicah za varstvo in gojitev divjadi strnili bogate izkušnje lovskih organizacij ter strokovno-znanstvena spoznanja, pridobljena v dolgotrajnem razvoju lovstva. Tako bi prispevali k oblikovanju poglobljenih in vsestransko dognanih smernic, ki bodo odražale tudi širše družbene interese za varstvo in gojitev divjadi. Prepričan sem, da bodo takšne smernice prispevale k poenotenju pogledov in aktivnosti lovskih organizacij na tem področju. Prispevale pa naj bi tudi k preprečevanju nerealnih in samovoljnih tendenc in akcij posameznikov, včasih pa tudi lovskih kolektivov. Obli-

kovali naj bi torej takšna stališča, ki bodo prispevala k nadaljnjemu naprednemu razvoju lovstva na Slovenskem.

Tudi v letošnjem letu bomo torej morali nameniti osrednjo pozornost aktivnosti za varstvo in gojitev divjadi. Pri tem nam ne sme biti žal nekoliko obsežnejših nalog, ki nas čakajo v zvezi s sklepanjem družbenih dogovorov v lovskogojitvenih območjih in z izdelavo srednjeročnih načrtov, saj je to pomemben korak pri razvoju lovstva.

Ni treba posebej poudarjati, da bomo uspešni pri uresničevanju teh in drugih nalog le, če bomo v lovskih kolektivih tudi v prihodnje razvijali in utrjevali delovne, moralne, samoupravne in druge vrednote, lastne naši organizaciji, ki so bile tudi doslej del našega razvoja in uspehov.

V prepričanju, da bomo tudi v letu 1979 uspešni pri izvrševanju številnih pomembnih nalog, želim vsem članom zelene bratovščine srečno novo leto.

Odstreliti čimveč lisic, da zajezimo steklino!

Slavko Kovač

Vrsto let več ali manj prizadeto poslušamo poročila o steklino, ki je v letih po drugi svetovni vojni zajela večino evropskih držav. Pred nekaj leti smo zabeležili prve primere steklino tudi pri nas v Prekmurju. Energičnim veterinarskim ukrepom, predvsem pa dejstvu, da so prekmurški lovci v svojih nižinskih in gričevnatih loviščih zmanjšali število lisic, je pripisati zavezitev epidemije. Toda ta uspeh je bil le začasen, saj vedno znova pojav steklih lisic v Prekmurju opozarja na budnost.

Sedaj Sloveniji grozi steklina še z druge in celo s tretje strani. Na avstrijskem Koroškem je ta bolezen dosegla že lovišča ob naši državni meji. V lanskem decembrskem Lovcu pa smo brali tudi o steklih lisicah na območju Trbiža v Italiji. To je torej še tretja stran, od koder lahko k nam vdre steklina. Vdor te bolezni bo v hribskih in gorskih loviščih veliko težje zajeziti kakor v ravninah Prekmurja. Zato bi bilo prav takoj ukrepati, ne šele potem, ko bomo bolezen v naših loviščih že ugotovili.

Steklina, katere glavni nosilec je lisica, se je po drugi svetovni vojni razširila prek držav vzhodne Evrope v srednjo in deloma zahodno Evropo ter nezadržno prodira tudi proti jugu. Samo v Zahodni Nemčiji so od začetka petdesetih let ugotovili steklino pri več kakor 65 000 živalih.

Vloga lisice pri širjenju te bolezni je dokazana, saj so lisice poprečno zastopane s 70 % v vseh registriranih primerih. Od lisice preide bolezen predvsem na živali v njenem življenjskem okolju, predvsem na srnjad. Seveda obolevajo vse živali kunjega rodu, kakor jazbec, kuni zlatica in belica, dihur in podlasica, ki so prenašalci povzročitelja steklino. Njihov delež pri zabeleženih primerih je 3 do 5 %, kar ni veliko; verjetno njihova okužba izvira od lisic. Občutljivi za povzročitelja steklino so vsi sesalci. Zanimivo pa je, da so zelo redki primeri steklino pri drugi divjadi oziroma divjih živalih. To velja predvsem za razne glodavce in žužkojede, ki so glavna hrana lisicam. Med domačimi vrstami živali so prizadete predvsem

tiste, ki imajo zaradi načina življenja možnost priti v stik z lisico. To so predvsem pašna živina (govedo, konji, ovce), mačke in psi, ki v statistiki zajemajo ca. 20 % vseh registriranih primerov steklino.

Za uspešno zatiranje steklino med domačimi živalmi so se obnesli veterinarski ukrepi, ki so običajni pri epidemijah kužnih bolezni. Človeku so zaradi stalnega stika z njimi najbolj nevarne okužene domače živali. To velja predvsem za psa, ki je v 66 % kriv za smrtne primere ljudi. Stekli psi in mačke povzročajo z ugrizi in praskami največ nujnih cepljenj zoper steklino. V poprečju morajo cepiti v Evropi ca. 40 000 ljudi letno. Cepljenje samo je bilo do nedavna zelo nevarno, saj je povzročalo pri nekih odstotkih ljudi življenjsko nevarne okvare možgan in živcev. To tveganje je sedaj nekoliko zmanjšano z uvedbo novega cepiva, ki ga izdelujejo iz račjih embrijev. Kljub temu predstavlja za vsakega prizadetega vsakodnevno cepljenje, vsaj štirinajstkrat zapored, precejšnjo muko.

Človeka najbolj ogrožajo psi in mačke. To pa lahko z zaščitnim cepljenjem teh živali občutno zmanjšamo. Žal je doslednost pri cepljenju psov pri nas močno popustila. V okolju, kjer lovimo, se prebivalstvo močno izmika cepljenju psov. Veterinarska služba pa s sedanji predpisi ne uspe dosledno napraviti reda, predvsem ne, da bi pokončali necepljene pse. Verjetno je stanje v vsej Sloveniji enako, razen v Prekmurju, kjer so spoznali, da je vsako polovičarstvo škodljivo. V vseh državah s steklino skušajo stalež lisic močno zmanjšati in na ta način prekiniti infekcijsko verigo. Raziskovanja, ki jih objavlja svetovna zdravstvena organizacija, povedo, da epidemija preneha, če pade število lisic izpod ene lisice na 200 do 500 ha (odvisno od značaja lovišča). V znanstvenih krogih so mnenja, da tako majhnega staleža ni moč doseči s klasičnimi lovili, tj. s puško in pastmi. V Zahodni

Ljubenski lovci so pripeljali mrtvorojeno tele na mrhovišče, za vabo lisicam in raznim pticam
Foto Fr. Cvenkel

Nemčiji so uspeli zmanjšati stalež lisic v nekaterih nižinskih in gričevnatih loviščih z zaplinjevanjem lisičin, ki so razmeroma plitvo v zemlji. V hribskih in gorskih predelih je ta način uničevanja lisic iz razumljivih razlogov odpovedal. Povsod, kjer so uporabljali plin, pa so temeljito iztrebili jazbeca, tako da je ta vrsta ponekod resno ogrožena. Zaplinjevanju rogov v Zahodni Nemčiji pa so se uprla društva za varstvo živali in pri ustavnem sodišču, vsaj zaenkrat, uspela in dosegla prepoved takega načina zatiranja lisic.

Verjetno tudi naši veterinarski strokovnjaki menijo, da izkušnje v tujini glede zmanjšanja staleža lisic veljajo tudi pri nas, zato naj opozorim na razmere v tujini. Velike probleme s steklino imajo dežele z zakupnim lovskim sistemom. Le redki lovci imajo možnost izdražiti lovišče, kajti zakupnine so astronomske. Zmorejo jih le petični lovci, ki pa so po večini močno vpreženi v svojih poklicih in jim ne preostaja veliko časa za lov. Kadar pa lovijo, se ne posvečajo lovu na lisice, ampak predvsem odstrelu trofejne divjadi. Razumljivo je, da ljubosumno čuvajo drago plačane lovske pravice in imajo drugi lovci možnost loviti le kot priložnostni gostje. To je glavni vzrok velikemu staležu lisic, saj razmeroma redki lovski čuvaji in gozdarji sami ne zmorejo odstrela. Še slabše je v razmerah z licenčnim lovskim sistemom, kjer neurejenost lova in neznanje lovcev botrujeta poraznim lovskim razmeram.

Tudi pri nas imamo prevelik stalež lisic. K temu je veliko pripomogla visoka cena zimskega kožuha in s tem v zvezi kratka lovna doba, v kateri se lovci posvečajo odstrelu lisic. Zadnja leta je veliko lovskih družin sprejelo sklep o prepovedi odstrela lisic od pomladi do jeseni, po večini pa lovci ravnamo tako kar sami od sebe, saj spomladi ali poleti ustreljena lisica res ni nič kaj ugleden lovski plen. Zato primeri,

da pade na enem jesenskem ali zimskem pogonu tudi do osem lisic, niso redkost. Takšno stanje pa se nam utegne seveda krepko maščevati, če se bomo uspavali, češ saj stekline k nam ne bo.

Kaj lahko naredimo lovci, da zaščitimo naša lovišča pred to grozečo epidemijo? Predvsem moramo poskrbeti za korenito zmanjšanje staleža lisic. Če bi se tej nalogi posvetil vsaj del našega številnega članstva, uspeh ne bi izostal. Sedaj ni na mestu nikakršna sentimentalnost ali ekološke utemeljitve, kako nujno rabimo lisico v lovišču. Nevarnost za ljudi in večino živali je tolikšna, da so kakršnikoli ugovori brez smisla. Lisice ne bomo iztrebili in v dopustnem številu bo še vedno opravljala vlogo, ki jo ima v naravi. Razumljivo, da je najbolj mikaven lov na lisico v jeseni in pozimi, zato zlasti v tem času odstrelimo kar največ lisic. Za spodbudo naj dodam, da lep lisičji kožuh predstavlja že pravo dragočeno. Za zmanjšanje staleža pa žal to ne bo dovolj, še posebno, ker tudi ta zima, ki se je začela z vso ostrino, lahko na lepem postane mila in onemogoči uspešen lov. Za

zmanjšanje staleža se bomo morali poslužiti tudi odstrela mladičev pri rovih, pri čemer pa se bomo seveda držali načela, da odstrelimo najprej mladiče in šele nato po možnosti samico. Takšen odstrel mladičev se nam večini iz razumljivih razlogov upira. Če ne bi bilo grozeče epidemije, bi sam prvi predlagal za lisico in njeno leglo par mesecev lovopusta letno. Vendar moramo razumeti, da to v sedanjem stanju ni možno in da se bomo le z vztrajno in stalno prizadevnostjo pri lovu na lisice rešili grozeče nevarnosti, zaščitili ljudi in živali ter preprečili zaplinjevanje rogov in polaganje strupov po loviščih.

Zaradi zanimivosti naj navedem še, da potekajo v več državah raziskovanja, ki jih koordinira svetovna zdravstvena organizacija in imajo za cilj zaščitno cepljenje v naravi živečih lisic s pomočjo vab, ki bi jih nastavljali na mrhoviščih. To raziskovanje se še otepa z mnogimi nerešenimi vprašanji in ni upanja na skorajšen uspeh. Če bi takšen način cepljenja uspel, bi to pomenilo uspešno prekinitev infekcijske verige, z utemeljenim upanjem na konec te zahrbtni bolezni.

V lovišču LD Rakitna: če je krmilnica (desno zadaj) prehitro prazna, si jelenjad postreže kar sama v shrambi hrane za divjad
Foto I. Likovič

Izšla je Odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline

Komentar

Karel Gošler

Kakor je razvidno iz 21. točke v naslovu navedene odredbe, je le-ta namo-destila prejšnjo, tisto, ki je bila sprejeta leta 1973 in popravljena leta 1975. Po njej smo se ravnali, dokler je pretela nevarnost stekline le na jugoslovansko-madžarski meji. Nova odredba se v bistvenih določilih ne loči od prejšnje, prinaša pa nekaj olajšav glede obveznosti lastnikov živali, postopka s predmeti, ki bi utegnili biti okuženi ipd. V njej je registrirana tudi nevarnost širjenja te hude bolezni v SR Sloveniji.

Naj navedemo spremembe.

V prvi točki odredbe je navedeno, da se je število neposredno ogroženih občin z dveh oziroma treh povečalo na deset (vse občine ob meji z Avstrijo in Madžarsko), zmanjšalo pa se je število okuženih občin z dveh na eno (Murska Sobota).

Novo je tudi določilo v 9. točki, ki omogoča, da se lahko rodovniški psi odpremljajo na razstavo ali zrejni pregled z veterinarskim dovoljenjem, četudi so iz okuženega oziroma neposredno ogroženega območja, kar po prejšnji odredbi ni bilo mogoče.

Kontumac po prejšnji odredbi ni veljal le za pse organov za notranje zadeve in JLA, sedaj pa določbe 9. točke tudi ne veljajo za pse carinske in reševalne službe ter za psevo-odiče slepih.

Spremenjena je tudi najnižja starost, ko morajo biti psi cepljeni. Doslej so morali biti psi že cepljeni, ko so dopolnili starost 3 mesecev, po novi odredbi pa morajo biti cepljeni, ko so stari mesec več (4 mesece). Nekaterih sodobnejših cepiv namreč ni dovoljeno uporabiti za cepljenje psa, ki je mlajši od 4 mesecev.

Nadzorstvo nad izvrševanjem zadevne odredbe opravljajo občinski organi veterinarske in sanitarne ter lovske inšpekcije, vsak na svojem področju pristojnosti.

Zahtevnost določil odredbe je usklajena s stopnjo ogroženosti, ko preti bolezen zlasti obmejnemu območju

na severni meji slovenske republike. Določila, o katerih bi lahko rekli, da še posebej zanimajo lovce in lovske organizacije, so pa naslednja:

— Kontumac psov in mačk (9. točka, prvi odstavek) v okuženem in neposredno ogroženem območju.

— Prepoved lova s psi v okuženem in neposredno ogroženem območju (9. točka, prvi odstavek). Ta omejitev se ne nanaša na delo psov krvosledcev na slednem jermenu.

— Pokončevanje zveri in pižmovk v okuženem in neposredno ogroženem območju opravljajo lovske organizacije (13. točka, drugi odstavek).

— Obvezno pošiljanje trupel zveri in pižmovk najbližji veterinarski organizaciji (13. točka, tretji odstavek).

— Prepoved odiranja trupel zveri in pižmovk ter jemanje lovskih trofej na okuženem in neposredno ogroženem območju (14. točka, prvi odstavek) z izjemo (14. točka, drugi odstavek).

— Obvezno prijavljanje odstrelov divjadi, sumljive stekline (15. točka, drugi odstavek).

Iz Uradnega lista SRS, št. 25, od 27. novembra 1978

Na podlagi petega odstavka 10. člena zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18-1146/77 in 2-43/78) izdajata republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo

ODREDBO

o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline

1

S steklino (Lyssa) je okuženo območje občine Murska Sobota, neposredno so ogrožena območja občin Dravograd, Gornja Radgona, Jesenice, Lendava, Ljutomer, Maribor, Mozirje, Radlje ob

Dravi, Ravne na Koroškem in Trzin, ogroženo pa je območje vseh drugih občin v SR Sloveniji.

2

Za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline na območju SR Slovenije se uporabljajo s to odredbo določeni veterinarsko-sanitarni ukrepi.

3

Če se pojavi steklina ali se pojavijo znaki, po katerih se sumi, da je domača žival ali divjad zbolela ali poginila za steklino (spremenjeno vedenje, močna razdraženost ali potrlost, napadi na druge živali ali ljudi brez vzroka, izguba prisebnosti, ohromelost spodnje čeljusti ali zadnjega dela telesa in slinjenje), mora posestnik živali to takoj sporočiti pristojnemu občinskemu organu veterinarske inšpekcije ali najbližji pooblaščen veterinarski organizaciji združenega dela (v nadaljnjem besedilu: veterinarska organizacija).

4

Posestnik živali, za katere se sumi, da so zbolele za steklino, mora take živali takoj izolirati v poseben prostor, ločeno od ljudi in drugih živali. O tem mora takoj obvestiti najbližjo veterinarsko organizacijo, ki odloči, da se žival izolira pod veterinarskim nadzorstvom.

Domače živali, za katere se sumi, da so zbolele za steklino in so napadalne in nevarne, ter zveri, ki pridejo v bližino naselja, črede, hiše ali gospodarskega poslopja in se nenaravno vedejo, je treba takoj ubiti. Da se prepreči nadaljnje širjenje bolezni je treba truplo ubite živali zavarovati tako, da je ljudem in živalim onemogočen dostop do trupla. O tem je treba takoj obvestiti najbližji občinski organ veterinarske inšpekcije, ki mora zagotoviti diagnostiko bolezni in nadzorovati neškodljivo odstranitev trupla.

5

O sumu ali ugotovitvi stekline in o svojih ukrepih mora veterinarska organizacija takoj telefonično in pismeno obvestiti pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije, ta pa mora takoj

telefonično in pismeno obvestiti občinski organ sanitarne inšpekcije in zdravstveno organizacijo združenega dela, pismeno pa vse občinske organe veterinarske in sanitarne inšpekcije sosednjih občin, republiško veterinarsko upravo, lovske organizacije ter zainteresirane organizacije združenega dela. Pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije mora na krajevno običajen način takoj obvestiti vse občane o ugotovitvi in nevarnosti te bolezni ter o ukrepih, ki so odredeni, da bi se bolezen preprečila, zatrla in izkoreninila.

6

Pse in mačke, ki so ugriznili ali drugače poškodovali človeka, je treba takoj izolirati.

O ugrizu ali poškodbi človeka mora vsak, ki to vidi ali za to izve, takoj obvestiti najbližjo veterinarsko organizacijo ali zdravstveno organizacijo združenega dela.

Veterinarska organizacija je dolžna vsakogar, ki je bil ugriznjen, opraskan ali kakorkoli drugače neposredno izpostavljen okužbi, takoj napotiti v najbližjo zdravstveno organizacijo združenega dela in jo o tem obvestiti.

Zdravstvena organizacija združenega dela vzame od poškodovanega človeka podatke o posestniku živali, ki ga je poškodovala, in jih takoj telefonično in pismeno posreduje pristojnemu občinskemu organu veterinarske inšpekcije in veterinarski organizaciji.

Občinski organ veterinarske inšpekcije mora brez odlašanja ugotoviti točne podatke o živali in njenem posestniku, ne glede na to, ali je žival še živa ali ne.

7

Psi in mačke iz prvega odstavka 6. točke morajo biti petnajst dni pod veterinarskim nadzorstvom, ne glede na to, ali so bili proti steklini cepljeni ali ne.

V okuženih območjih je treba živali iz prejšnjega odstavka tega člena predati na petnajstdnevno opazovanje veterinarski organizaciji. V neposredno ogroženih in v ogroženih območjih pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije odredi ta ukrep, če sodi, da živali sicer ne bi bilo mogoče opazovati, ali da bi

V škofjeloškem lovišču bo pogon na lisice

Foto P. Adamič

bila žival na domu posestnika lahko nevarna.

Veterinarska organizacija mora o rezultatih kliničnega pregleda živali prvega, petega, desetega in petnajstega dne poročati pristojni zdravstveni organizaciji združenega dela ter občinskemu organu veterinarske inšpekcije.

Po preteku petnajst dni občinski organ veterinarske inšpekcije ukine veterinarski nadzor oziroma odredi drug ukrep.

8

Takoj, ko se ugotovi, da je žival okužena s steklino ali je podan utemeljen sum za to, odredi občinski organ veterinarske inšpekcije pokončanje take živali.

Pse oziroma mačke, za katere se ugotovi, da so bili v neposrednem stiku z

okuženo živaljo, je treba pokončati, ne glede na to, ali so bili cepljeni proti steklini ali ne.

9

V okuženem oziroma neposredno ogroženem območju odredi izvršni svet občinske skupščine takoj kontumac psov in mačk ter prepove lov s psi.

V času kontumaca morajo biti psi privezani ali zaprti, kadar pa so zunaj bivališča, morajo biti na vrvcu in z nagobčnikom. V času kontumaca morajo biti mačke zaprte.

V času kontumaca psi in mačke ne smejo zapustiti okuženega oziroma neposredno ogroženega območja.

Določba tretjega odstavka te točke ne velja za rodovniške živali, ki se odpremljajo na razstavo ali vzrejni pre-

Zima je pokazala zobe

Foto A. Tratnik

gled z dovoljenjem veterinarske organizacije, ki mora žival pregledati pred odpremo iz okuženega oziroma neposredno ogroženega območja.

Določbe te točke ne veljajo za pse organov za notranje zadeve, carinske in reševalne službe, JLA ter vodiče slepih, če gre za neodložljive zadeve.

10

Vsi psi na okuženem oziroma na neposredno ogroženem območju morajo biti preventivno cepljeni proti steklini takoj, ko dopolnijo štiri mesece starosti. Vsi psi na ogroženem območju, ki so dopolnili štiri mesece starosti, morajo biti preventivno cepljeni proti steklini ob redni vakcinaciji teh živali. Cepljenje opravi veterinarska organizacija na podlagi prijave posestnika psa.

11

V okuženem oziroma v neposredno ogroženem območju je treba takoj pokončati vse pse in mačke, katerih posestniki se ne držijo predpisanega kontuma-

ca.

Na območju SR Slovenije je treba pokončati:

- neregistrirane in necepljene pse,
- pse brez znamkice,
- potepuške pse in mačke.

12

Postinfektivna vakcinacija psov in mačk je prepovedana.

Pristojni občinski organ veterinarske

inšpekcije lahko izjemoma dovoli postinfektivno vakcinacijo kopitarjev in parkljarjev, ki jih je stekla žival ugriznila ali so bili v neposrednem stiku s tako živaljo:

— če so kot sumljivi izolirani in šest mesecev pod veterinarskim nadzorstvom in

— če so postinfektivno cepljeni takoj, najpozneje pa v treh dneh po ugrizu oziroma neposrednem stiku z okuženo živaljo.

V času veterinarskega nadzora ni dovoljena sprememba bivališča ter ni dovoljen promet s tako živaljo brez dovoljenja pristojnega občinskega organa veterinarske inšpekcije.

V času veterinarskega nadzora ni dovoljeno zaklati postinfektivno vakciniranih živali.

13

Na okuženem oziroma na neposredno ogroženem območju se odredi pokončavanje zveri in pižmovk.

Pokončavanje zveri in pižmovk organizirajo in opravljajo lovske organizacije. Trupla pokončanih zveri in pižmovk morajo člani lovske organizacije takoj zapakirati v nepropustno vrečo in jo z označbo kraja in dneva odstrela oziroma najdbe takoj poslati najbližji veterinarski organizaciji. Veterinarska organizacija poskrbi za laboratorijski pregled možganov take živali, veterinarska higienska služba občine pa za neškodljivo odstranitev trupla.

V izjemnih primerih, ko je zaradi velike

oddaljenosti ali nedostopnega zemljišča transport trupla poginule ali ubite divjadi iz prvega odstavka te točke težaven, se sme truplo zakopati na kraju odstrela ali najdbe. Jama mora biti tako globoka, da je truplo pokrito z najmanj en meter visoko plastjo zemlje ali kamenja.

14

Prepovedano je na okuženem oziroma na neposredno ogroženem območju odirati trupla divjadi iz prvega odstavka 13. točke in jemati lovske trofeje te divjadi.

Pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije lahko izjemoma dovoli odiranje trupla divjadi iz prvega odstavka 13. točke iz neposredno ogroženega območja le v urejeni zbiralnici trupel ali kafileriji.

Kože divjadi iz prvega odstavka 13. točke je treba skladiščiti ločeno od drugih kož. Dovoljenje za odpremo takšne kože v predelavo lahko izda pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije po tridesetih dneh sušenja kože, če je bila laboratorijska preiskava možganov negativna.

15

Prepovedano je zaklati žival, če se ugotovi, da je stekla ali če obstaja sum, da je zbolela za steklino.

V okuženem oziroma neposredno ogroženem območju mora lovska organizacija prijaviti pristojnemu občinskemu organu veterinarske inšpekcije odstrel druge divjadi, ki se je nenaravno vedla in ravnati s truplom v smislu tretjega in četrtega odstavka 13. točke.

Žival, ki jo je ugriznila stekla žival ali žival, za katero obstaja sum, da je zbolela za steklino, ali ki je bila s tako živaljo v neposrednem stiku, se sme izjemoma takoj zaklati pod veterinarskim nadzorstvom v klavnici, vendar najpozneje v 24 urah po ugrizu ali neposrednem stiku.

16

Če je bila žival zaklana v nasprotju z določbo prvega odstavka 15. točke, ali je bila divjad ustreljena, pa se sumi, da je zbolela za steklino, mora biti njeno meso veterinarsko-sanitarno pregle-

dano, čeprav je namenjeno za domačo porabo.

Prepovedano je uporabljati, prodajati ali darovati meso, mleko, druge surovine in proizvode, ki izvirajo od živali, zbolelih ali sumljivih, da so zbolele za steklino.

17

Prepovedano je odirati žival, ki je poginila ali bila pokončana zaradi steklina ali suma, da je zbolela za steklino.

Trupla takih živali je treba napraviti neškodljiva skupaj s kožo. Prav tako je treba napraviti neškodljive tudi odrte kože, če se po odiranju ali raztelesbi ugotovi, da je bila žival stekla, ali obstaja sum za to.

18

Vsi prostori in predmeti ter neposredna okolica, kateri so bili v dotiku z bolno živaljo ali s posameznimi njenimi deli, se morajo razkužiti. Posodo, ovratnico in podobne predmete steklih psov in mačk je treba zakopati ali sežgati po navodilih in pod nadzorstvom pristojnega občinskega organa veterinarske inšpekcije.

19

Nadzorstvo nad izvrševanjem te odredbe opravlja pristojni občinski organ veterinarske inšpekcije, glede določb, ki zadevajo zdravstveno varstvo prebivalstva, pristojni občinski organ sanitarne inšpekcije, glede določb, ki se nanašajo na lovske organizacije, pa pristojni občinski organ lovske inšpekcije.

20

Kršitev določb te odredbe se kaznuje po zakonu o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo (Uradni list SFRJ, št. 43-637/76) in zakonu o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo (Uradni list SFRJ, št. 58-887/78).

21

Z dnem, ko začne veljati ta odredba, preneha veljati odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje steklina (Uradni list SRS, št. 35-311/73 in 15-700/75).

22

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 322/A-020

Ljubljana, dne 22. novembra 1978

Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ivo Marenk, dipl. inž. I. r.

Predsednik republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo

prim. dr. Anton Fazarinc I. r.

Vprašanja — odgovori

Vprašanje:

Odredba v 11. členu med drugim pravi, da je treba na območju SR Slovenije pokončati potepuške pse in mačke. Pokončevanje takih psov je razumljivo. Kaj pa mačke, ki jih po 17. členu lovskega zakona ni dovoljeno pokončevati. Menimo, da odredba ne more spremeniti zakonske določbe? Kdo ima torej pooblastilo, da na osnovi zadevne odredbe izda dovoljenje za pokončevanje potepuških mačk?

Odgovor:

Odredba o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje steklina (Uradni list SRS, št. 25/78) v nobenem pogledu ne spreminja določb 17. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76). Ta zakon vsebuje določbe, ki se nanašajo na normalne razmere, odredba pa nasprotno določa ukrepe v izrednih razmerah, torej v primeru nastopa kužne bolezni, ki se prenaša z živali na ljudi. Pooblastilo za to ji daje zakon o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18/77 in 2/78) v petem odstavku svojega 10. člena. Seveda pomeni pobijanje ali drugačno mučenje domačih živali prekršek; vendar pa je v nekaterih izrednih primerih potrebno zaradi zavarovanja ljudi ter

zdravih živali od tega načela odstopiti.

Pokončevanje potepuških mačk odredi na podlagi 37. in 38. člena zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi občinski organ veterinarske inšpekcije.

Vprašanje:

Odredba v 13. točki pravi, da se na okuženem in neposredno ogroženem območju odredi pokončevanje zveri in pižmovk ter da pokončevanje teh zveri in pižmovk organizirajo in opravljajo lovske organizacije. Ali odredi pokončevanje teh živali lov. družina ali ZLD ali LZS?

Zveri na okuženem in neposredno ogroženem območju so predvsem: lisica, jazbec, kuni, dihur, velika in mala podlasica. Lisica nima lovopusta, pižmovka tudi ne. Lovopust pa imajo jazbec, kuna zlatica, kuna belica, dihur. Obe podlasici sta pa po lovskem zakonu zaščiteni skozi vse leto.

Ali je torej dovoljeno te živali pokončevati vse leto ne oziraje se na zaščito po zakonu?

Odgovor:

Pokončevanje zveri dovoli oziroma odredi na podlagi drugega odstavka 14. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. To odredi lahko za zveri, ki imajo delni lovopust, in za zveri, ki jih sicer ni dovoljeno loviti vse leto. Ker je to odredeno v 13. točki odredbe, pomeni, da vprašanje že vsebuje odgovor.

Na vprašanji odgovoril D. Arrigler

Primerjava optičnih lastnosti daljnogledov

Aleksander Pajtler

Pred kratkim sem bil pred nakupom daljnogleda. Iskal sem optične podatke za primerjavo. Našel nisem nič, zato sem si tabeli sam sestavil. Mogoče bi bili ti tabeli še komu dobrodošli. Podatki so zaradi preglednosti zaokroženi.

Avtor

Po letu 1610, ko je Galileo Galilei izdelal prvi uporabni daljnogled, sta bili potrebni še dve stoletji do prvega dvogleda. Ta je postal praktično uporaben, se pravi dovolj priročen šele v začetku našega stoletja, ko so združili sistem leč in optičnih prizem. Pomen dvogleda je v tem, da lastnosti oči v celoti dopolnjuje: poleg navideznega približevanja objektov posreduje tudi prostorsko predstavo.

Dandanes je izbira dvogledov velika: za vsak namen, okus in žep. Žal pa so razpoložljivi tehnični podatki pogosto nepopolni in neenotni. Pri nakupu si več ali manj prepuščen prodajalčevi vnemi. Mnogo je reklame za tako imenovane nočne daljnogleda, se pravi takšne z veliko svetlobno močjo, ki pa so iz konstrukcijskih razlogov veliki in težki. V praksi se često lažji in optično skromnejši instrumenti odlično obnesejo, ne nazadnje tudi zato, ker predstavlja svetlobna moč le del karakteristike in nas lovce npr. tudi senčno število zelo zanima. Tabeli naj bi nazorno predstavili medsebojne odnose optičnih lastnosti daljnogledov in omogočili primerjavo med posameznimi konstrukcijami.

Kratka razlaga k tabelam:

P o v e č a v a (prva številka oznake daljnogleda) pove, kolikokrat se opazovani objekt navidezno približa. Večja je, manjši je zorni kot, nemirnejša slika (potrebujemo naskon), napake leč bolj opazne, zaradi navadno vedno manjše svetlobne moči slabši sijaj, toda — vidnih več podrobnosti.

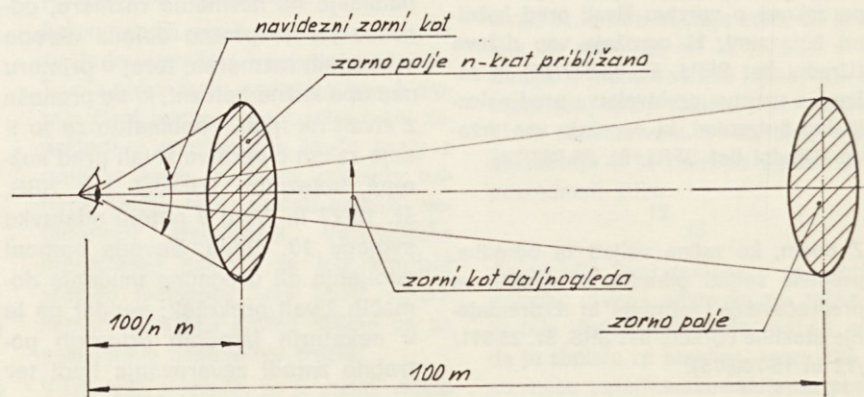
Izstopna zenica ali pupila daljnogleda je določena z razmerjem med premerom objektiva in povečavo. Vidimo jo, če pogledamo iz razdalje kakih 25 cm v pri-

Primerjalna tabela I

Primerjava svetlobne moči in senčnega števila pri najpogostejših daljnogledih

Oznaka		Zenica v mm	Svetlobna moč	Senčno število	100 metrov oddaljenega srnjaka približa na m
Povečava	Premer objektiva				
4 × 20		5	25	8,9	25
4 × 36		9	81	12	
6 × 16		2,6	7,1	9,8	16,6
6 × 24		4	16	12	
7 × 30		4,3	18,3	14,5	14,3
7 × 35		5	25	15,6	
7 × 42		6	36	17,1	
7 × 50		7,1	51	18,7	
7 × 56		8	64	19,8	
7 × 63		9	81	21	
8 × 20		2,5	6,2	12,6	12,5
8 × 30		3,7	14	15,5	
8 × 40		5	25	17,9	
8 × 50		6,2	39	20	
8 × 56		7	49	21,2	
8 × 63		7,9	62	22,4	
9 × 63		7	49	23,8	11,1
10 × 30		3	9	17,3	10
10 × 40		4	16	20	
10 × 50		5	25	22,4	
10 × 63		6,3	39,7	25	
12 × 50		4,2	17,4	24,5	8,3
16 × 50		3,1	9,8	28,3	6,2
20 × 50		2,5	6,3	31,6	5

Zorni kot in navidezni zorni kot daljnogleda, prikazano poenostavljeno

očesni leči-okularja, seveda proti svetlobi. Zenica naj ima vsaj 4 mm premera, sicer so težave pri opazovanju, ker vidno polje že pri majhnem premiku oči iz optične osi priočesnih leč izgine. Če je zenica lepo okrogla in ostrih obrisov, govori to o dobri zaščiti leč pred obrobnimi in drugimi potepuški žarki, ki lahko škodijo sočnosti barv in sijaju navidezne slike. Pomnožimo vrednost izstopne zenice samo s seboj (kvadriramo) in dobimo često citirano svetlobno moč.

Svetlobna moč je odvisna, kot že omenjeno, od premera leč (druga številka oznake daljnogleda = premer objektiva v milimetrih), povečave in tudi kakovosti antirefleksnih oblog, kar pa v računski vrednosti ni zajeto. Priporoča se vrednost najmanj 16, večja je, svetlejša je slika. Vrednosti čez 49 oko več ne zaznava, toda ker predstavljajo istočasno tudi veliko izstopno zenico (več kakor 7 m), pomeni to neproblematično gledanje z daljnogledom.

Senčno število je teoretična vrednost praktičnega pomena. Primerjalno je ugotovljeno, da podrobnosti opazovanega objekta pri večjih povečavah bolje razberemo tudi pri slabši svetlobni moči. Vrednost 15 normalno zadošča, za opazovanja v mraku pa potrebujemo 20 in več.

Zorni kot je odvisen od povečave in konstrukcije daljnogleda. Večja je povečava, manjši je, lahko pa je tudi pri enaki povečavi različen. Od daljnogledovega zornega kota je odvisen zorni kot navidezne slike, ki jo vidimo, in ta naj bi bil prilagojen zornemu kotu našega očesa. Zorni kot navidezne slike naj bi bil vsaj 50 do 55 stopinj. Cenejše konstrukcije te vrednosti ne dosežajo. Majhno zorno polje daje občutek gledanja v »črno« luknjo in je tudi otežkočeno iskanje opazovanega objekta. Izvedbe širokokotnih daljnogledov zahtevajo kakovostno optiko in niso poceni.

Daljnogled je nujno potreben lovčev pomočnik, posebno v gorah Foto P. Adamič

Splošno o optiki

Ostrina povečave je odvisna od kakovosti leč in pojema od sredine zornega polja proti robu. Pri dobri optiki so razlike majhne. Optično pomembna je še antirefleksna obloga leč in obračalnih prizem. Obloga zapira pot potepuškim žarkom in s tem boljša svetlost slike; bila

naj bi purpurno rdeče do rjave barve. Modra obloga »požre« precej svetlobe. Novejše konstrukcije daljnogledov z močnejšimi povečavami imajo včasih »zeleno« obložene leče z odličnimi lastnostmi za opazovanje v mraku.

Natančna nastavitve optičnih osi dvogleda se razume sama po sebi, ne pa tudi grobo ravnanje s tem

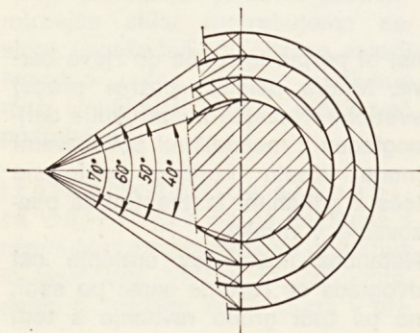

preciznim instrumentom, ki se rad tako maščuje, da nas boli glava. Malenkosten premik prizem in s tem optičnih osi ni takoj opazen, ker so oči v stanju manjše razlike izravnati. Toda pri daljšem opazovanju se le utrudijo in posledica je vrtoglavica in celo glavobol.

Povzetek

Izbira daljnogleda je kompromis, primerjava koristna. Za vsakdanjo rabo se obnese priročen dvogled s sedem- ali osemkratno povečavo. Desetkratna povečava je uporabna za prostoročno gledanje le pri lahkih izvedbah in mirni roki. Težki svetlobno močni daljnogledi so specialisti za na visoko prežo — zaradi možnosti naslonitve. Sicer pa naslon sploh užitek opazovanja poveča, ker se oči lažje osredotočijo. Dvogled nam omogoči opazovati in proučevati prebivalce polj in gozdov, vlažnih dolin in skalnatih pobočij brez večjega vznemirjanja v njihovem okolju. Večkrat presenečeni odkrivamo svet podrobnosti, pripoved narave postane jasnejša, doživetja bogatejša.

Primerjava površin zornega polja pri različnih navideznih zornih kotih

Primerjalna tabela II

Zorni kot daljnogleda — zorno polje v metrih na 1000 metrov pri različnih povečavah

Povečava	Primerjalne vrednosti	Majhno zorno polje Navidezni zorni kot 40°—50°	Normalno zorno polje Navidezni zorni kot 50°—60°	Veliko zorno polje Navidezni zorni kot 60°—70°
4 ×	zorni kot m/1000 m	10,4 ⁰ —13,3 ⁰ 182—233	13,3 ⁰ —16,4 ⁰ 233—289	16,4 ⁰ —19,9 ⁰ 289—350
6 ×	zorni kot m/1000 m	6,9 ⁰ —8,9 ⁰ 121—155	8,9 ⁰ —11 ⁰ 155—192	11 ⁰ —13,3 ⁰ 192—233
7 ×	zorni kot m/1000 m	5,9 ⁰ —7,6 ⁰ 103—132	7,6 ⁰ —9,4 ⁰ 132—164	9,4 ⁰ —11,4 ⁰ 164—200
8 ×	zorni kot m/1000 m	5,2 ⁰ —6,7 ⁰ 91—116	6,7 ⁰ —8,2 ⁰ 116—144	8,2 ⁰ —10 ⁰ 144—175
9 ×	zorni kot m/1000 m	4,6 ⁰ —5,9 ⁰ 81—104	5,9 ⁰ —7,3 ⁰ 104—128	7,3 ⁰ —8,9 ⁰ 128—156
10 ×	zorni kot m/1000 m	4,2 ⁰ —5,3 ⁰ 73—93	5,3 ⁰ —6,6 ⁰ 93—115	6,6 ⁰ —8 ⁰ 115—140
12 ×	zorni kot m/1000 m	3,5 ⁰ —4,4 ⁰ 60—77	4,4 ⁰ —5,5 ⁰ 77—96	5,5 ⁰ —6,7 ⁰ 96—117
16 ×	zorni kot m/1000 m	2,6 ⁰ —3,3 ⁰ 46—58	3,3 ⁰ —4,1 ⁰ 58—72	4,1 ⁰ —5 ⁰ 72—87
20 ×	zorni kot m/1000 m	2 ⁰ —2,7 ⁰ 36—47	2,7 ⁰ —3,3 ⁰ 47—58	3,3 ⁰ —4 ⁰ 58—70

Pred 80 leti je bilo ustanovljeno Lovsko društvo Pivka

Ž. B.

Prvo slovensko lovsko društvo na Primorskem

V letu 1978 je LD Pivka praznovala 80-letnico ustanovitve Lovskega društva Pivka, ki je bilo prvo slovensko lovsko društvo na Primorskem in med prvimi v Sloveniji. Ustanovljeno je bilo leta 1898. Sedež društva je bil v Št. Petru na Krasu (sedanji Pivki). Člani tega društva, uradniki in posestniki, so bili v glavnem zakupniki majhnih lovišč, velikosti katastrskih občin.

Prvi predsednik društva je bil posestnik Bratož iz Petelinj, ki so ga leta 1943 ustrelili Italijani. Za njim je bil predsednik Anton Nejedly, uradnik iz Št. Petra, leta 1910 pa Oton Bittner, sodni uradnik iz Postojne. Leta 1901 je društvo štel 11 članov.

V začetku je društvo imelo v zakupu

le poljski lov, lov v gozdovih pa si je obdržal veleposestnik Windischgrätz. Leta 1904 so vaščani vasi Klelnik uveljavili pravico do lastnega lova na območju svoje vasi. Domačin Bergoč je vzel lovišče v najem in se vključil v Lovsko društvo Pivka. Na ta način je društvo prišlo tudi do lova v gozdu. Leta 1910 je knez Windischgrätz proti letni odškodnini 60 kron odstopil društvu gozdna predela Jaklovko in Sušjak.

Med prvo svetovno vojno je društvo začasno prenehalo delovati. O delovanju društva pred vojno priča še ohranjena knjiga zapiskov o njegovih sestankih.

Po vojni je Bergoč ponovno povezal člane lovskega društva, ki si je pridobilo pravico do predvojnih revirjev. Prvo leto je društvo štel 7 članov. Že drugo leto pa je število ljubiteljev lova naraslo. Z večanjem

članstva se je večalo tudi lovišče. Na licitaciji je društvo pridobilo Dedno goro in Tisove doli. Oton Bittner je izposloval pravico do lova še vasi Trnje, za kar so mu vaščani odstopili lovišče. Tudi ta revir se je pripojil območju društva Pivka. Društvo si je na ta način večalo lovišče, ki je ob svojem razpadu, leta 1929, imelo približno tak obseg, kakor je bilo po osvoboditvi lovišče LD Pivka.

Leta 1925 je društvo imelo 25 članov. To število je v naslednjih letih še naraslo. Na lov so začeli prihajati vse številnejši tujci.

Leta 1929 je italijanska oblast lov-cem domačinom odvzela orožje in društvo je prenehalo delovati. Italijani so dobili lovišče v svoje roke in se trudili iz njega odnesti čim več. Tako so ga skoraj popolnoma izropali. Lovci domačini so mogli biti le gonjači. Tisti z več korajže pa so postali divji lovci.

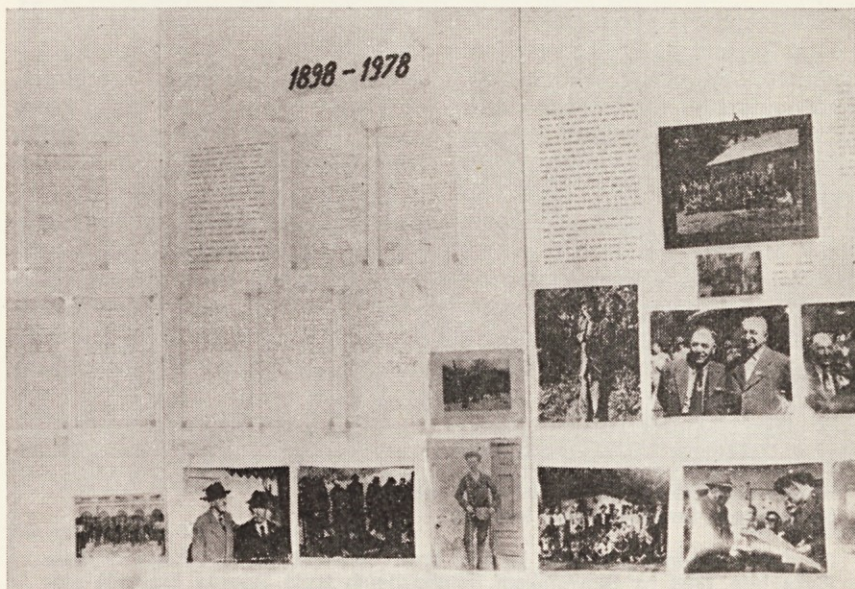
V letih pred drugo svetovno vojno, ko so imeli lovišče Italijani, in med to štiriletno vojno je bilo lovišče skoraj popolnoma izpraznjeno.

Po osvoboditvi

Čakalo jih je ogromno dela in nekaj let sploh ni bilo misliti na lov. Od-strel velike divjadi je bil zelo ome-jen. Začeli so z gojitvenimi deli: postavljati krmišča, visoke preže, pripravljati kaluže, urejati lovske steze in zorali so prve krmne njive. Gojitveni ukrepi so rodili uspeh: stalež velike divjadi se je začel večati.

Leta 1949 je LD Pivka zgradila prvo lovsko kočo, leseno, v Gornjem Lipju. Drugo kočico so si člani zgra-dili pod Debelo goro, delno zidano, delno leseno. Število članov je stal-no naraščalo, zato je tudi ta kočica kmalu postala premajhna. Sedanjo kočico je LD Pivka zgradila leta 1959.

Leta 1960 je LD Pivka razvila, prva na Primorskem in četrta v Sloveniji, svoj lovski prapor, z vtakano sliko rukajočega jelena, ker je jelenjad številna divjad našega lovišča.

Stari dokumenti in fotografije na razstavi Lovske družine Pivka

Foto E. Z.

Sedaj lovišče meri 5997 ha. Meja poteka na zahodu prek Osojnice, na severu čez vas Selce, dalje na vrh Sv. Trojice in po gozdni meji na tro-mejo lovišč Pivka—Prestranek—Javornik. Potem proti vzhodu po cesti ob vznožju Kožleka in Jeplencev.

Na Korenu se spusti po cesti proti jugu v dolino na vasi Parje, dalje po vojaški poti čez železnico nad vasjo Kal ter po poti v Osojnico na tro-mejo lovišč Pivka—Košana—Pre-stranek.

Lovišče je pretežno hribsko in je v njem zastopana skoraj vsa divjad Slovenije. Najštevilnejša je srnjad. Odstrel srnjadi smo v zadnjih dveh

letih močno povečali. Vzrok temu je pojav številnih gumbarjev in upa-danje telesne kondicije srnjadi. Po vojni je bil uplenjen le en srnjak, ki je dosegel dovolj točk za srebrno medaljo.

Prevelik odstrel jelenjadi

Druga najštevilnejša divjad je jele-njad, ki je v letu 1978 povzročila toliko hude krvi in ostrih besed med gozdarji in lovci. LD Pivka spada s še 17 LD v notranjsko lovskogojit-veno območje za jelenjad in med-veda. Sem spada tudi lovišče Je-

Na osrednji proslavi LD Pivka: Boris Žele, tajnik LD; Armin Sila, častni predsednik LD, in njegova žena Valentina; Franc Bittner, predsednik IO ZLD Postojna; Vili Vižintin, gospodar LD

len-Snežnik. Ko je bilo ustanovljeno to območje, smo ga lovci z veseljem pozdravili, saj je bil že skrajni čas, da začnemo z jelenjadjo gospodariti na širšem prostoru in da izboljšamo njeno kakovost. Iz leta v leto je odstrel naraščal; v letu 1977 je bilo od 1100 planiranih kosov uplenjenih 950. V letu 1978 je Gozdno gospodarstvo Postojna, h kateremu spada tudi TOZD Jelen-Snežnik, ob sodelovanju predstavnikov lesne industrije, zahtevalo povečanje odstrela na

1440 jelenjadi. To zahtevo je utemeljevalo s tem, da grozi snežniško-javorniškimi gozdovom katastrofa, če stalež jelenjadi v najkrajšem času ne bo toliko zmanjšan, da bo sploh še možno naravno pomlajevati gozdove. Že v letu 1977 smo se lovci vseh prizadetih družin potrudili, da bi število jelenjadi zmanjšali. Prepričani smo, da nam je to uspelo. Vendar gozdarji zahtevajo še več. V letu 1978 so postavili število, ki je vrglo s tira tudi najbolj

Lovsko društvo Pivka je svoj žig skoraj gotovo dobilo po letu 1907, ko je bil v Ljubljani ustanovljen Slovenski lovski klub. Simbol z Zlatorogom na tem žigu je namreč isti kakor na žigu SLK

Združevanje slovenskih lovcev pred ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba leta 1907

Po doslej zbranih podatkih je bilo pred ustanovitvijo Lovskega društva Pivka leta 1898 na Slovenskem ustanovljenih troje (morda četvero) slovenskih lovskih društev oz. klubov oz. družb:

1. LOVSKA DRUŽBA NOVO MESTO, ustanovljena leta 1883, ki je delovala do leta 1889. Imela je 16 članov. Družba je imela 5 let v zakupu lovišča: Stopiče, Šmihel, Jurka vas, Prečna, Sentjurij, Mirna peč, Bršljin z Daljnim vrhom, Dobindol, Draganja sela. Imela je 13 lovskih čuvajev. Izdatke je krila z izkopičkom za prodano divjačino in kože. (Podatki so iz članka Fr. Bulca o Zvezi lovskih družin Novo mesto v jubilejnem Lovcu leta 1977, na strani 117 oz. 281.)

2. LOVSKI KLUB V LOGATCU, ustanovljen leta 1887, ki je imel ob ustanovitvi 23 članov. Podatek o tem klubu je iz knjižice Logaško okrajno glavarstvo — zemljepisni in zgodovinski opis. Knjižico je uredil šolski upravitelj Vojteh Ribnikar, izdalo pa Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega — leta 1889. Na diplomli o imenovanju »prvega in edinega častnega člana kluba«, ki jo je dobil najstarejši član in dvajsetletni blagajnik kluba Anton de Gleria, je naziv Logaški lovski klub. Logaški lovski klub je v jubilejnem Lovcu leta 1977 (stran 107 oz. 271) le bežno omenjen, tudi brez letnice nastanka.

3. LOVSKI KLUB V RIBNICI, katerega pravila je potrdila deželna vlada leta 1894. Klub je imel ob nastanku okoli 20 članov. O ustanovitvi ribniškega lovskega kluba je poročal »Slovenski narod« 21. 8. 1894. Vest iz tega časopisa je ponatisnjena v Lovcu, št. 5 — avgust 1972, na 153. strani, pod naslovom »Iz ribniške lovske zgodovine«.

Sestavek o razvoju lovstva na območju Zveze lovskih družin Kočevje, objavljen v jubilejnem Lovcu leta 1977, na strani 103 oz. 267, pa je brez tega podatka. Vsekakor je velika pomanjkljivost, da avtor v omenjenem sestavku prve slovenske lovske organizacije na območju ZLD Kočevje in tretje na Slovenskem ni omenil.

4. LOVSKA DRUŽBA na območju Križevcev pri Ljutomeru. Pravila v slovenščini imajo datum: 7. avgusta 1898. V novembrskem Lovcu 1976, na strani 292, kakor tudi v jubilejnem Lovcu leta 1977, na strani 110 oz. 274, je natisnjeno, da »se ta pravila hranijo v Slovenskem lovskem muzeju v Bistri in so zelo verjetno (skoraj gotovo) najstarejši tovrstni dokument na Slovenskem«. Najstarejši tovrstni ohranjeni dokument pač najbrž, toda gotovo ne prva organizirana slovenska lovska družba oz. klub oz. društvo na Slovenskem! Morda je bilo celo Lovsko društvo Pivka ustanovljeno kak mesec, teden prej, kakor križevska lovska družba, ker vemo o njem le za leto ustanovitve, ne pa tudi za mesec in dan.

Pred ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba v Ljubljani, leta 1907, je bilo razen navedenih štirih po Sloveniji ustanovljenih še nekaj slovenskih lovskih društev, klubov. Vendar namen teh slovenskih lovskih združenj ni bil kaj več, kakor dobiti oziroma imeti svoje lovišče. Vsekakor nastajanje zametkov kasnejšega Slovenskega lovskega društva pada v čas prebujanja slovenskega naroda.

Razširjeni program: organizirati slovenske lovce vseh slovenskih pokrajin in ščiti interese slovenskega lovstva nasploh — je osvojil šele Slovenski lovski klub, ki se je leta 1909 preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD).

Ti podatki o prvih slovenskih lovskih družbah, klubih in društvih pred ustanovitvijo Slovenskega lovskega kluba gotovo niso še popolni. Lovce in nelovce, ki imajo kakršne koli še neobjavljene podatke o združevanju slovenskih lovcev pred letom 1907, prosimo, da jih posredujejo našemu uredništvu za objavo v Lovcu.

France Cvenkel

strpne lovce. Do predvidenega podpisu samoupravnega sporazuma ni prišlo, saj ni bilo lovske družine, ki bi hotela vsiljen sporazum podpisati. S posredovanjem predstavnikov LZS in z zmanjšanjem števila na 1200 jelenjadi so prizadete lovske družine 29. 9. 1978 podpisale samoupravni sporazum. Lovci smo navsezadnje popustili, čeprav menimo, da je tudi to število še preveliko. Naša LD ima za odstrel 70 jelenjadi. A če bomo dosegli tolik odstrel, je veliko vprašanje.

Pozimi 1977/78 so nam volkovi pobrali velik davek: 25 jelenjadi — 2 jelena in 23 košut ter telet.

Doslej je lovec v jesenski noči še lahko prisluhnil donečemu, mogočnemu »auuuooo«, rukanju jelena, da so mu mravljinici zagomazeli po hrbtu. Vprašanje pa je, koliko časa bodo še jeleni svatovali po naših gozdovih, če bomo prisiljeni takó streljati. Nisem romantik niti enostransko usmerjen. Zavedam se, da se gozd po nastalih škodah težje opomore kakor živalski svet. Vendar menim, kakor veliko drugih, da tolik odstrel jelenjadi, ki nam ga vsiljujejo, ne more pripeljati do ustrezne rešitve.

Divji prašiči so v našem lovišču bolj prehodni. Sosednji lovišči LD Prestranek in LD Košana pa jih imata veliko.

Medvedi so stalni gostje našega lovišča. V letu 1978 smo jih našli pet. Seveda je medved velik popotnik, ki gostuje v več loviščih. Leta 1976 je bil v našem lovišču, v predelu Sušjak, uplenjen prvi medved.

Že nekaj let se v robež Sv. Trojice pojavljajo tudi gamsi, vendar le posamezni.

Poljskih zajcev je iz leta v leto manj.

Letni odstrel so največ trije dolgouhci in še ti le za ugotavljanje zdravstvenega stanja te divjadi.

Na jesen, ko naraste ponikalnica Pivka, prilete s Cerkljiškega jezera in reke Reke tudi race. Jerebov je precej, vendar pravih jerebarjev pri nas ni, zato pride črnogrlji vitez le priložnostno pred cev. Kun je precej, tudi te so lovčev plen le priložnostno.

V lovišču je 11 krmišč za jelenjad, izkopanih nad 20 kaluž in postavljenih veliko solnic. Zgradili smo tudi 11 visokih prež za opazovanje divjadi in medvedje mrhovišče. Po slabo prehodnih predelih imamo speljanih več kilometrov lovskih stez. Lovsko kočjo, ki ji je dotrajala streha in postaja zaradi vse številnejšega članstva tudi premajhna, bomo v letu 1979 obnovili oziroma razširili.

Praznovanje

Praznovanje 80-letnice smo razdelili v kulturni in zabavni del.

Razstava je prikazovala delovanje lovskega društva in lovske družine od njegovega oz. njenega nastanka do sedaj. Razstavljeni so bili dokumenti, fotografije in najmočnejše trofeje. Za šolsko mladino je bil najzanimivejši oddelek s preparirano divjadjo. Pod vsako živaljo je bilo njeno ime in podatek, kako je zaščitena. Razstavo si je ogledalo okoli 2000 ljudi. En dan je bil namenjen filmu o življenju divjadi. Dopoldan si je filme ogledala šolska mladina, popoldan pa lovci in drugi občani.

V domu JLA je bila 5. maja 1978 osrednja proslava. Udeležili so se je predstavniki vseh sosednjih LD s svojimi prapori in predstavniki krajevne skupnosti ter organizacij. Po kulturnem programu, ki ga je popestril lovski oktet iz Postojne s svojim nastopom, so podelili priznanja in odlikovanja. Podeljenih je bilo 23 družinskih plaket. Trije lovci so prejeli znak za lovske zasluge.

Na razstavi Lovske družine Pivka

Foto V. Japelj

Armin Sila in Jože Dekleva pa sta dobila red za lovske zasluge III. stopnje, s katerima ju je odlikovala Lovska zveza Slovenije.

Omenimo naj še visoki jubilej — 80-letnico našega najstarejšega lovca Armina Sile, ki je bil član Lovskega društva Pivka že leta 1919. Njemu se moramo zahvaliti, da se je ohranila knjiga zapiskov iz dobe pred prvo svetovno vojno. Vedno je bil na krmilu Lovskega društva oz. družine Pivka. Opravljal je vse funkcije v LD. Sedaj je častni pred-

sednik LD Pivka. Ob tem visokem jubileju mu lovci LD Pivka želimo še mnogo let zdravja in dober lovski pogled.

Praznovanje smo zaključili 20. avgusta 1978 z odprtjem novega strelišča na umetne golobe. Odprl ga je z otvoritvenim strelom predstavnik ZLD Postojna Franc Bittner. Na otvoritveni tekmi so bili doseženi prav dobri uspehi. Deset strelcev je bilo nagrajenih s pokali: štirje za streljanje na golobe, trije v kombinaciji in trije v tarčo »srnjak«.

Gams

Borut Ingolič — ilustriral Aco Mavec

Dober kilometer pred Martuljkom sem zavil s ceste na zasneženo dvorišče. Bilo je prelepo zgodnje decembrsko jutro. Vrhovi Martuljkove skupine so žareli v soncu, v dolini pa je ležal še dihanje noči; bilo je mraz, da je rezalo v ušesa.

Stisk roke mlademu revirnemu lovcu Stanetu, nekaj besed v pozdrav in že steče pogovor o lovu in divjadi. Pred dnevi sem dobil dovoljenje za odstrel gamsa. Sedaj sem tu, pred trenutkom in dnevom, o katerih sem sanjal že nekaj let. Po kavi, ki jo zaradi moje nestrpnosti spijsa kar stojijo, stopiva iz hiše v prelep prebujajoč se zimski dan. Pot se zlagoma dviga skozi redek bukov gozd. Stopava počasi,

zavedajoč se, da je pred nama veliko ur hoje in ves dan.

Nenadoma zavije steza strmo pod skale. Stane obstane, popravi si klobuk in dokaj jezno stisne skozi zobe:

»SNEG imava slab, tako je zmrznjen. Ropotava, kakor da bi korakala četa. Ne bova jim lahko prišla blizu.« V trenutku dojamem, da v gaz stepetan sneg neusmiljeno škriplje pod nogami. Kanček dvoma in slabe volje se prikrade. Nenadoma je dan manj lep, manj siva so bukova debela, manj bel je kristalni sneg in manj modre so krpe modrega neba nad golimi vejami.

Vse bolj strmo v skale vodi ozka gaz. Pred nama se odpira skalnat

svet, s katerega se spuščajo ledeni slapovi čudovitih oblik in barv. Ne vem, kako dolgo hodiva, korak postaja sam po sebi krajši, strmina večja. V hipu spoznam, da hodim po prstih. Pogledam v Stanetove noge; tudi on je bolj na prstih kakor na celem stopalu. Nenehno opazuje, postoji, posluša, naredi nekaj korakov in zopet dvigne daljnogled k očem. Potem nenadoma obstane, telo se mu usloči in z roko pokaže nekam gor v pečevje, poraslo z redkim bukovjem:

»Tam zgoraj so! Koza in mladiča, za njimi pa jih je najbrž še nekaj.« Gledam v smer, kamor kaže roka, toda nevajene oči vidijo le sivo drevje, skale in sneg. Previdno stopim korak, dva bliže.

»Glej, tam za tisto veliko bukvijo sta mladiča, koza je nekoliko više. Trop pa je najbrž za sedlom bolj desno, od koder se kotalijo odlomljeni kosi snežne skorje.«

Kar nekaj časa je še potrebno, da opazim majhno rogljato glavo, ki bolj radovedno kakor preplašeno gleda proti nama. In ko zagledam prvega kozliča, zagledam skoraj hkrati še drugega in kozo. Dobrih

sto metrov nad nama so kakor zraščeni z naravo. Počepnem v sneg in ne odmaknem pogleda. Stane odide previdno naprej. Kozlič naju izza debele bukve nepremično opazuje. Le glava z rožički gleda izza debla. Potem se za hip skrije in zopet pogleda proti meni na drugi strani debla. To večkrat ponovi; pogleda na eni strani pa zopet na drugi. Pozabim na lov in na Staneta, le to mlado rogljato bitje gledam in zdi se mi, da sodelujem v tej nenavadni igri. Šele čez čas se ozrem po gazi navzgor. Stane mi nestrpno maha in z roko dopoveduje, naj se vendar že premaknem. Počasi stopim kakih petdeset metrov više proti njemu.

»Še nekoliko više morava in to hitro,« mi šepne. »Najbrž bo trop prečkal zasneženo melišče bolj desno zgoraj za tisto sivo skalo. Če zamudiva, jih danes ne bova več videla.«

Bolj tečeva po prstih, kakor hodiva, sneg pod nama pa neusmiljeno škriplje. Še deset metrov in ustaviva se na majhnem sedlu. Po Stanetovem nasvetu pripravim puško za strel, ležem v sneg in pod orožje podložim nahrbtnik. Ležim nerodno, saj nenehno drsim navzdol po snežni skorji in se ne morem umiriti. Z vso močjo udarim s kolenom v sneg. Pekoča bolečina v kolenu pa le za hip premaga mojo vse večjo živčnost. Slišiva jih, zgoraj nad nama so, koščki snežne skorje se od časa do časa vsujejo nekje desno nad meliščem.

Čakava. Čakava.

Potem je zgoraj nenadoma vse tiho. Ne morem verjeti, da je tišina lahko tako zoprna. Ležim v snegu in ne čutim ničesar. Šele Stanetova roka me povrne v resničnost.

»Zavili so prek polic. Najbrž so nam slišali. Tudi če jih zagledava, bodo za strel mnogo predaleč.«

Začutim, da sem pravzaprav primrznil na sneg. Dobro pol ure sem ležal na njem, ne da bi čutil mraz. Sedaj sem trd od mraza in na kolenu pod dokolenko je dokaj velik krvav madež. Najbrž sem bil tisti trenutek kaj klavrna lovska postava, saj še Stane ni mogel skriti drobnega nasmeška okoli ust. Toda to je bilo le za hip, potem se je obrnil in nenavadno hitro stopil v breg. Dolgo sva hodila molče. Šele tam, kjer bukev prepusti prostor smreki, macesnu in borovcem, sva za hip obstala.

»Še nekoliko više bo treba,« mi je pojasnil, »tja proti Belemu potoku bova zavila, potem pa morda še više. Časa je še dovolj, saj še ni poldne.«

Hodiva že več kakor tri ure, ki so mi minile kot ena sama minuta. Okoli naju je prelep zimski dan, v osrčju Julijcev sva, ki danes z odprtimi rokami razdajajo svojo lepoto. Tam visoko zgoraj nekje je vrh škrlatice, tam bolj spodaj pa se skozi vejevje vidijo skalni skoki, prevlečeni z zmrznjeno vodo, ujeto v čudovite, nenavadne ledene obli-

ke. Pod nogami in vse naokoli pa sneg, ki ga sončna svetloba spreminja v bisernato preprogo.

Pozabim na gamse, pozabim na lov, le hodim in uživam. Verjetno sem tudi pozabil na previdno hojo, saj me je kar streslo, ko je Stanetu obstala noga v zraku, roka pa bliskovito dvignila daljnogled k očem. »V sotesko Belega potoka se spušča, čez nekaj časa bo prišel na drugo stran po tistih policah. Kar pravi bo za odstrel. Le mirno se pripravi.«

Korak, dva z gazi si poiščem naslon ob macesnu, poklekнем v sneg in ocenim razdaljo. Takole dvesto dvajset metrov daleč bo prva polica, ki jo vidim. Pogledam skozi strelni daljnogled, toda pogled mi zakriva gosta mreža vej. Iščem naprej. Nekoliko višje je pogled jasn. Če bo prišel gams tja, bo ugodno za strel. Odpahnem varovalko in čakam. Stane je nekoliko višje nad menoj, nepremično opazuje drugo stran soteske. Morda je minila večnost ali pa minuta, ne vem. Toda iznenada ga zagledam. Počasi se vzpenja s police na polico. Postane, pa zopet skok za meter višje. Čakam.

Še nekaj skokov in na mestu bo, ki sem si ga izbral za strel. Ves sem pri gamsu in hkrati prilepljen na deblo ter zrasel s puško.

Še nekaj metrov!

Spremljam ga skozi strelni daljnogled in okoli mene ni ničesar. Le gams je tam nekaj več kakor dvesto metrov daleč, tako zelo daleč in tako zelo blizu.

Le še skok in obstane na polici, obrnjen nekoliko stran od mene.

Križ strelnega daljnogleda se umiri za sprednjo nogo rdeče črnega kožuha.

Strele nisem slišal, le videl sem, kako je sila krogle gamsa vrgla v zrak, kako so noge v padcu iskale opore, kako je telo udarilo ob spodnjo polico in izginilo v sotesko potoka.

Potem dolgo ni bilo ničesar. Le strel je odmeval med skalami in

drevjem. In tam, kjer je še pred trenutkom stal lepoteč gora, je bila prazna polica. O pač, v meni je rjavelo neznansko veselje, pa tudi nekaj grenkega je bilo v srcu. Občutki radosti, ponosa, občutki enkratnega doživetja so me preplavljali kakor valovi nenehno gibajočega se morja. Občutki žalosti nad izgubljenim trenutkom doživetja in nepopravljivo storjeno krivico naravi se mešajo v to valovanje.

Pogledam proti Stanetu. Nasmeh mu igra okoli ust, roka prižiga cigareto in druga mi jo ponuja.

»Dober strel. Pokadiva, potem ga pa pojdeva iskat.«

Morda sem potegnil dim ali dva, ko zagledam gamsa, kako prihaja iz potokove soteske prav na istem mestu, kjer je zadnjič udarilo telo ob skalo, preden je izginilo.

»Popraviti bo treba,« zaslišim Staneta, »ne morem verjeti, a kaže, da se vrača.«

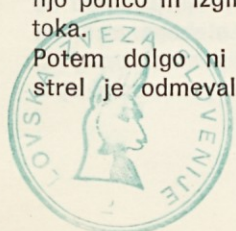
Tudi jaz ne morem verjeti, a gams se vrača, prav tak kakor pred nekaj minutami. Pomerim, toda v strelnem daljnogledu je splet golih vej in tam za njimi gams.

»Ne morem! Ne vidim dobro!« skoraj zakričim.

»Bom pa popravil jaz,« čujem glas in vidim, kako Stanetova puška išče strel. Morda za hip, dva, potem se povesi.

»Nisem prepričan, da je isti. Ne more biti isti, saj sva videla zadevek in padec!« Trenutek oklevanja je dovolj, da gams izgine zgoraj v ruševju.

Zaletim se proti robu soteske in le Stanetov glas me ustavi, da se zavem nevarnosti. En sam neprevi-

den korak, zdrs na poledenem snegu in odneslo bi me v strugo potoka, ki si pod štirideset metrov visoko previsno steno utira pot v dolino Save. Toda kljub nevarnosti se dokaj hitro približava robu. Obleživa na vrhu stene, a previs nama zakriva pogled na dno, na mesto, kjer naj bi ležal gams.

Ko tako ležim v snegu in skušam s pogledom prevrtati poledenele skale, je dvom vse večji, kot pošast se je naselil v prsih in še se razrašča. Ali je bil drugi gams tisti prvi, na katerega sem streljal? Sem ga le obstrelil?

»Spustiti se morava kak kilometer niže, tam lahko prekoračiva potok, potem pa nazaj gor, da prideva na nastrel. Morava se prepričati, je spodaj ali ne,« svetuje Stane.

Nekaj časa previdno, potem pa vse hitreje do mesta, kjer prestopiva potok, pa po drugi strani navzgor. Dobre tri četrt ure je minilo, odkar sva zapustila levi rob stene, ko stojiva nad polico, kjer je stal gams ob strelu. V snegu je polno sledov, ki vodijo iz soteske in se zgublajo v ruševju. Prav plezati je treba do roba, od koder vidiva polico. Oko išče sled krvi, šop dlake in sploh karkoli, ki bi nama povedalo, da je gams zadet. Toda v snegu so le beli

sledovi. Pomakneva se še bolj na rob stene. Tudi na tej strani nama previs zakriva pogled v dno soteske. Iščeva sestop. Tam, kjer so prišli gamsi, je za človeka neprehodno, potrebna bi bila plezalna vrv, da bi se lahko eden izmed naju kolikor toliko varno spustil prek stene.

Vedno bolj jasno nama je, da bo treba po vrv v dolino, če hočeva priti do gamsa, če sploh je tam spodaj. Sedaj v meni ni več dvoma, le en sam obup. Veselje je že davno izginilo, namesto njega je vse več trme. Hočem vedeti, pri čem sem, hočem videti, če je gams spodaj ali ne, pa naj naredim karkoli že. Skoraj prepričan sem, da se Stanetu pletejo po glavi podobne misli. Sediva na robu stene in tehtava možnosti. Ali takoj v dolino po vrv, ali morda tvegati sestop do struge in nazaj na kraj, kjer sem streljal, potem pa od tam gor na steno, ki zapira krnico, iz katere teče potok. Predvidevava namreč, da bi z roba te stene videla na dno. Brez besed se odločiva za sestop v strugo potoka in tako dalje. Uro in več je potrebno, da prideva do kraja, kjer se počasi bližava robu zatrepne stene. Z nogami si tolčeva kolikor toliko varne stopinje v poledenelo pobočje. Meter za metrom sva bli-

že robu. Stane spredaj, jaz pošev nekaj korakov za njim. Še nekaj metrov in Stane se nagne čez rob. Njegov pogled nazaj proti meni mi pove vse.

Spodaj je!

Kljub strmini in slabemu stojišču bi poskočil od veselja, a se mi iz prsi izvije le nekaj vrisku podobnega. Naredim še sam tistih nekaj korakov do roba stene in kakor začaran strmin v temno gmoto, ležečo pod previsno steno ob napol zamrznjenem potoku. Stanetov glas me vrne v resničnost:

»Brez vrvi ga ne bova dobila, morava v dolino. Pa še z vrvjo bo težko. Na obeh straneh potoka je previs in potem še trije več kakor deset metrov visoki poledeneli skoki.«

Dobrih štirideset metrov pod nama je, skoraj nedosegljiv. Kakor bi vedel, kam mora pasti, kakor da bi se hotel maščevati.

Torej v dolino!

Nehote pogledam v nebo. Nič več modrine, nič več sonca. Siva koprena se je potegnila čez zasnežene vrhove. Slabo vreme bo jutri. Vremenoslovci so imeli prav, ko so napovedali prehod slabega vremena čez Alpe. To pa pomeni sneg in sneg pomeni, da bo gams ostal spo-

daj. Naprej nisem več mislil. Kar vrglo me je pokonci. Skoraj tekla sva v dolino proti Maruljku.

Ko sem tam spodaj pri hišah nabasal nahrbtnik z vrvjo, sem se obrnil in zakoračil nazaj. Potrebovali so nekaj časa, da so me prepričali, naj popijem vsaj skodelico čaja. Potem pa nisem več zdržal. In kaj je hotel Stane? Nič drugega, ko da je skomignil z rameni, si mislil svoje in stopil za menojo.

Že nekaj let nisem tako hitro hodil v hrib, kakor tedaj, ko sva se vračala proti krnici Belega potoka. Do sedla je ponavadi dobro uro hoda, tedaj sva bila na vrhu v dvajsetih minutah. Pa je bilo Stanetu le dovolj:

»Poslušaj, gams je mrtev, vrv ima, dneva pa je še za dve uri. Saj nisva na tekmi. Ko prideva do roba stene, naju čaka še krepko delo, če bova seveda ob takem divjanju sposobna še za karkoli.«

Le malo časa sva pot nadaljevala bolj zmerno, potem pa sta me zopet premagala nestrpnost in strah pred vedno bolj sivim nebom. Zame je minila cela večnost, preden sva stala na robu stene, pod katero je ležal gams. Nisva dosti govorila. Stane si je privezal vrv okoli pasu, jaz sem si poiskal varno stojišče in že se je začel počasi spuščati po zasneženih policah.

Počasi, a vztrajno mi teče vrv med dlanmi. Včasih obstane, pa ponovno steče. Potem nekaj časa nič in nenadoma se teža močno poveča. Prišel je do previsa in sedaj bo nekaj metrov hudo. Počasi spuščam, bolečina v rokah je od trenutka do trenutka večja. Ko postane neznosna, napetost nenadoma popusti. Teže ni več, torej je spodaj. Ko v rokah zopet začutim moč in v hrbtenici popusti krč, mi trzaj vrvi pove, da želi Stane iz krnice. Prvi metri dviganja še nekako gredo, potem pa je teža lovca in gamsa na njegovem hrbtu v posebnem košu vse večja. Šele sedaj se zavem, v kaj sva se spustila. Če mi odpovedo roke, če odpove moč, potem Stanetu ne bo lahko. Ledene police, previs in slabi oprimki mu dajejo kaj malo možnosti, da se obdrži v steni. Zato je treba vzdržati, pa naj še tako pečejo dlani in roke! Toda moči je vedno manj, hrbtenice skoraj ne čutim več in moja pomoč plezalcu spodaj je vse manjša.

Mrzlično razmišljam, kaj storiti. Brez misli se premaknem s stojišča in proti vsem pravilom varnosti stopim z napeto vrvjo s stojišča nazaj. Roke le drže vrv, ki teče ob telesu, s stopanjem nazaj pa korak za korakom dvigam Staneta. Tako gre, sicer počasi, a enakomerno. Še korak, dva in neznosna teža popusti. Prek previsa je. Sedaj gre lažje, še nekaj trenutkov in izza roba se prikaže zelen klobuk, pa postava lovca in plezalca obenem ter nekaj črnega na njegovem hrbtu.

Brez besed se sesedeva v sneg, brez besed si seževa v roko, brez besed mi na klobuku ponudi vejico rušja. Tako sediva potnih obrazov, med nama je mrtev lepoteč, zame najlepši gams naših planin. Nad nama pa ugaša zimski dan. Počasi se kradejo temne sence med ledeno

skalovje, počasi umira belina snega, ko da bi mrak hotel zagrniti lepo žival in jo skriti očem, ki so jo iskale vse od ranega jutra. Napori dneva naju že zmigujejo, ko sestopava ob potoku. Gamsova teža je vse večja in ko v trdi temi po starem železniškem mostu prečkava Savo, me noge komaj še ubogajo.

Že na poti v Ljubljano, ko sta noč in veter prinesla prve snežinke, je spomin na trinajst preživetih ur postal nepozaben biser. Zbledeli so napori, zbledela sta strah in negotovost, pozabljena sta veselje in obup. Ostala pa je zarisana slika kozlička ob debeli bukvi, ostal je padec smrtno zadete živali in ostale so lepote lovskega dneva, ki sva ga s Stanetom preživela v osrčju naših planin.

Iz jugoslovanskih republik in pokrajin

Kako smo organizirani in kakšna divjad je v loviščih Socialistične avtonomne pokrajine Kosovo

Petar Borožan, predsednik Zveze lovskih organizacij Kosova

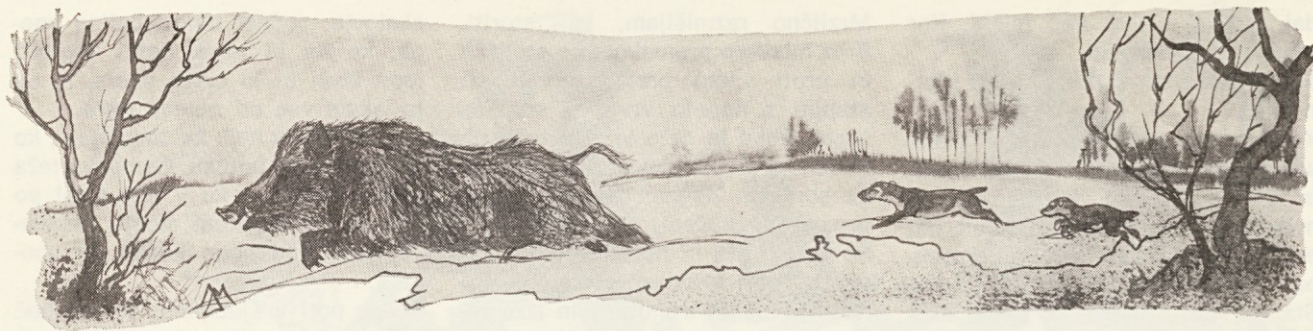
Na Kosovu je 25 lovskih društev in 1 lovsko gospodarstvo, ki upravlja okoli 1 milijon ha lovnihi površin. Na Kosovu je bilo prej veliko več lovskih društev, toda združila so se, da je sedaj za področje ene občine eno samo lovsko društvo. Lovska društva so organizirana tako, da ima vsako določeno število sekcij. Število sekcij pa je pogojeno s številom članov v društvu, kakor tudi z geografskim položajem področja. Vsa lovška društva imajo samoupravne akte, kakor so statut, razni pravilniki, lovskogospodarski načrti in drugo. Lovska društva so organizirana na delegatski osnovi. Vsaka sekcija voli določeno število delegatov za skupščino društva, ki voli delegate za pokrajinsko konferenco. Le-ta pa voli delegata za predsedstvo pokrajinske konference, ki je izvršni organ konference.

Razen tega voli tudi svoje izvršilne organe.

Predsedstvo Zveze lovskih organi-

Znak kosovskih lovcev ima napis v albanskem in srbsko-hrvatskem jeziku

zacija Kosova sestavlja po 1 delegat vsakega društva in lovskega gospodarstva oz. po 1 delegat vsake včlane organizacije. Predsedstvo ima svoj izvršilni organ — sekretariat, ki odloča o vseh zadevah, za katere ga pooblasti predsedstvo. Na Kosovu je tudi kinologija organizirana tako, da je vsak član lovskega društva hkrati tudi član kinološkega društva.

Lovišča Kosova so gorska, hribska in nižinska. Z gorskimi in nekaj hribskimi lovišči gospodari lovske gospodarstvo, druga pa upravljajo društva.

V kosovskih loviščih je razmeroma veliko vrst avtohtone divjadi. Z lovišči, v katerih je velika divjad, gospodari Lovsko gospodarstvo »Kosovo«, s sedežem v Prištini, kot organizacija združenega dela posebnega družbenega pomena. Pokrajinsko lovske gospodarstvo »Kosovo« je ustanovila Skupščina Socialistične avtonomne pokrajine Kosova. V sestavu tega lovskega gospodarstva so lovišča — TOZDi: »Lipovica« v Lipovici, ki gospodari z divjadjo kakor tudi z gozdom in gozdnim zemljiščem; »Dubočak-Mokra«, ki prav tako gospodari z divjadjo in gozdnimi površinami; »Prokletije« v Peči, ki gospodari samo z divjadjo; »Šara« v Brezovici, ki tudi gospodari le z divjadjo.

Najvišji organ upravljanja v pokrajinskem lovske gospodarstvu »Ko-

sovo« je delavski svet. Sestavljajo ga delegati, ki jih delegirajo: Skupščina SAPK, kot ustanovitelj, 3 član; Pokrajinska zveza lovske organizacij Kosova, kot zainteresirana organizacija, 1 člana; TOZDi preostalih 8 članov, na osnovi števila zaposlenih.

TOZDi sprejemajo sklepe na zborih delavcev, ker nobena temeljna organizacija nima 30 zaposlenih.

V loviščih pokrajinskega lovskega gospodarstva »Kosovo« je predvsem divjad naslednjih vrst:

V gorskih loviščih so medvedi, katerih stalež je zadovoljiv. Nadalje veliki petelini, gamsi, risi, divji prašiči, gozdni jerebi, katere kakor tudi volkovi, lisice, divje mačke in kune.

V društvenih loviščih Kosova imamo jelenjad, ki smo jo vnesli od drugod in se je dobro prilagodila. Srnjad je avtohtona divjad. Veliko je divjih prašičev. Vendar merjasci nimajo tako močnih čekanov kakor v gorskih loviščih, zlasti v »Prokletijah«.

Nameravamo naseliti muflone, za katere so idealni pogoji v lovišču »Dubočak«. V ta namen tam že pripravljamo oboro. Oboro načrtujemo tudi v lovišču »Lipovica«, kjer je že jelenjad, divji prašiči in srnjad. Pred nekaj leti smo v lovišča Kosova naselili tudi damjeke, kar je predvideval razvojni načrt. Medtem smo spoznali, da ta jelen potrebu-

je velik radij gibanja, zato bomo morali površine za gojitev jelena lo-patarja ograditi.

Lovska društva upravljajo pretežno lovišča z malo divjadjo. Tu so zajci, poljske jerebice, delno katone, srnjad in divji prašiči. Dosti je volkov, lisic in kun. V zadnjih letih pa smo pričeli v lovišča lovske društev naseljevati tudi fazane.

Na Kosovu je zgrajena nova, sodobna tovarna lovske nabojev, katere zmogljivosti so večje od jugoslovanskih potreb; kakovost nabojev je na evropski ravni. V načrtu je tudi gradnja olimpijskega strelišča ob tej tovarni, kjer bi lahko prirejali tudi pokrajinska, državna in mednarodna tekmovanja. To bi brez dvoma prispevalo k usposabljanju kosovskih lovcev in njihove lovske organizacije.

V teku so tudi priprave za postavitve sodobne fazanerije na Kosovu, ki naj bi pričela s fazanorejo leta 1980 in bi krila vse potrebe Kosova.

Osnovne značilnosti kosovskega lovstva so, da imamo divjad številnih vrst, toda preveliko naseljenost ljudi tam, kjer ima velika divjad svoja stanišča. Tam, kjer so stanišča velike divjadi, se gospodari na ta način, da eni gospodarijo z gozdom, drugi s pašniki in tretji z divjadjo. Toda brez sodelovanja ni uspehov, kar je brez dvoma v škodo divjadi.

Problem je tudi varstvo divjadi pred divjimi lovci. Razmerje med številom organiziranih in »neorganiziranih« lovcev je tako, da je divjih lovcev dva ali trikrat več kakor članov lovske organizacije. Ta zadeva je sedaj na dnevnem redu Skupščine Socialistične avtonomne pokrajine Kosova, da bi jo z zakonom rešili ali vsaj ublažili ter hkrati lovstvu namenili večjo skrb in pozornost, saj je divjad družbeno premoženje, skrb zanjo pa sestavni del varstva narave in človekovega okolja.

Stalno zaščitena divjad v Socialistični avtonomni pokrajini Kosovo

Diakasta divjad: ris, damjek, vidra, mala podlasica, polh.

Pernata divjad: ponirki, pelikani, kormorani, čaplje, žličarke, štoklje, labodi, več vrst divjih rac in gosi, sršenar, kanje vseh vrst, orli vseh vrst, jastrebi vseh vrst, sokoli, povodne kokoške (razen črne liske), kljunaci (razen velikega kljunača), galebi, sove vseh vrst, kavke vseh vrst, črna vrana in krokar.

Lovska organizacija

Uspehi 30-letnega dela primorskih lovcev

Ob obletnici lovske razstave v Novi Gorici

Primorski lovci, združeni v lovskih družinah-članicah Zveze lovskih družin Gorica, so v letu 1977 v počastitev partijskih in Titovih jubilejev ter 70-letnice slovenske lovske organizacije in 30-letnice obstoja lovskih družin na Primorskem priredili veliko lovsko praznovanje z lovsko razstavo in drugimi prireditvami.

Priprave je vodil šestčlanski odbor, ki mu je predsedoval Zdravko Okroglič, predsednik skupščine ZLD Gorica.

Osrednji del prireditve je bila lovska razstava, od 11. do 18. septembra. Na voljo je bil še dokaj ustrezen prostor, da smo razstavo z zamišljeno vsebino lahko izpeljali. Imela je sedem oddelkov:

Prvi je bil posvečen našemu lovcu maršalu Titu. Poleg Titove slike so oddelek krasili prapori lovskih družin goriške zveze.

Drugi oddelek je z grafikoni nazorno prikazoval razvoj lovstva na območju ZLD Gorica po osvoboditvi. Zgodovinsko zanimiv je bil lepak iz l. 1947, ki je vabil lovce na ustanovni občni zbor lovske organizacije v Ajdovščini.

Tretji je bil namenjen najširšemu krogu obiskovalcev, še posebno mladini. Prikazoval je divje živali primorskih lovišč, predvsem divjad.

Četrti oddelek je bil namenjen srnjadi. Prikazoval je predvsem srnjačje rogovje. Zanimivo je bilo tudi deformirano rogovje, bodisi zaradi poškodb, bodisi zaradi bolezni. Manjkalo tudi ni gobasto rogovje, ki ga dobi srnjak po kastraciji oz. poškodbi mod. Vendar so taki pojavi sorazmerno zelo redki.

Peti oddelek o gamsih je bil zasnovan podobno kakor od-

delek o srnjadi. Prikazoval je tudi vrsto poškodovanih in izobličeni rogljev od udarcev padajočega kamenja ipd. Kinologiji je bil namenjen šesti oddelek. Tu smo lahko videli slike psov prav vseh domačih pasem, pripomočke za vodenje psov in njih uporabo na lovu. Prav tako literaturo, značke, odlikovanja itd. Čeprav po obsegu majhen oddelek, je celovito prikazoval pomen in vlogo lovskega psa.

Sedmi oddelek je predstavljal lovsko opremo TOZD Lovca, ki ima svojo poslovalnico tudi v Novi Gorici.

V zasteklenem prostoru so obiskovalci lahko videli priznanja in odlikovanja, ki jih je dobila lovska organizacija severne Primorske.

Razstavo je prijetno poživljala zbirka risb Jurija Mikuletiča, v raznih slikarskih tehnikah.

Tudi varstvu narave in človekovega okolja je razstava dala precejšen poudarek. Obiskovalci so se lahko seznanili z zaščitnimi rastlinami, dejavnostjo lovcev pri ohranitvi okolja in varstva pred gozdnimi požari.

Krona razstave je bil brez dvoma oddelek z najboljšimi roglji gamsov, rogovjem srnjakov in rogovi muflonov. Naj-

več občudovanja so zbužali mogočni rogovi muflonov, sami »zlati« in »srebrni«. Naselitev te divjadi v loviščih lovskih družin Most na Soči, Trnovski gozd in Ljubinj je dobro uspela in je kakovost rogov v teh loviščih poleženih ovnov zelo dobra. Njihovi polži so močnejši kakor pri živalih, ki so jih spustili v lovišče; že 3-letni ovni dosega bronasto ali srebrno medaljo. S smotrnim gospodarjenjem bi tu še marsikaj lahko dosegli. Dobro zastavljeno delo bi bilo treba nadaljevati in krepiti. Dosedanje delo z mufloni bi kazalo pregledati, ga pretehtati ter pred leti zastavljene cilje dopolniti. Osnovni namen — naseliti muflone, doseči populacijo, sposobno samostojnega razvoja ob ustreznem odstrelu — je namreč že dosežen.

Najboljši gamsi so vsekakor v zgornji Soški dolini, kar je pokazala tudi razstava. Gamse ima že vrsta lovišč, kjer te divjadi prej ni bilo, sedaj so v njih že bolj ali manj stalna divjad. Pojav preseljevanja gamsov v predele, ki po presoji lovcev tej divjadi ne ustrezajo, na Primorskem kakor tudi v drugih predelih Slovenije ni nov. Vsekakor pa niso še znani vzroki temu do-

kaj nenavadnemu dogajanju. Tudi čekani merjascev so pri marsikaterem obiskovalcu zbudili občudovanje in spoštovanje.

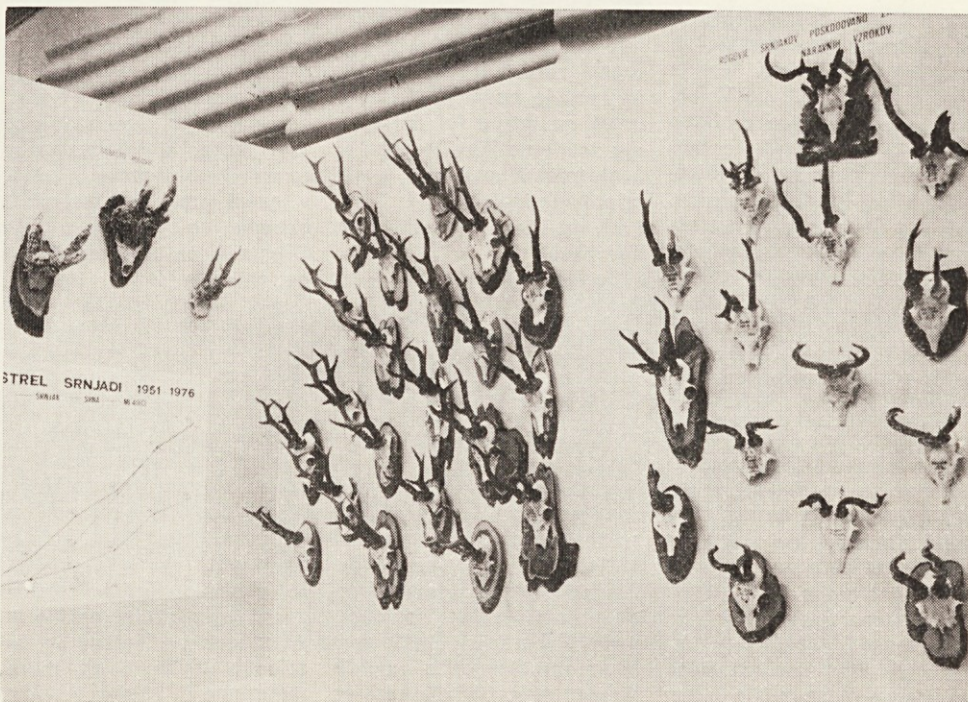
Veliko pozornost sta zbužali diorami z divjadjo v njenem naravnem okolju. Prikazovali sta gorski svet z gamsi, ruševci, belko in planinskim zajcem ter gričevnat nižinski svet z malo divjadjo. Čeprav je bilo morda premalo prostora, saj ni bilo mogoče prikazati vse divjadi, je smiselna ureditev obeh dioram navdušila številne obiskovalce, zlasti šolsko mladino. Ustrezna osvetlitev je vtis še povečala.

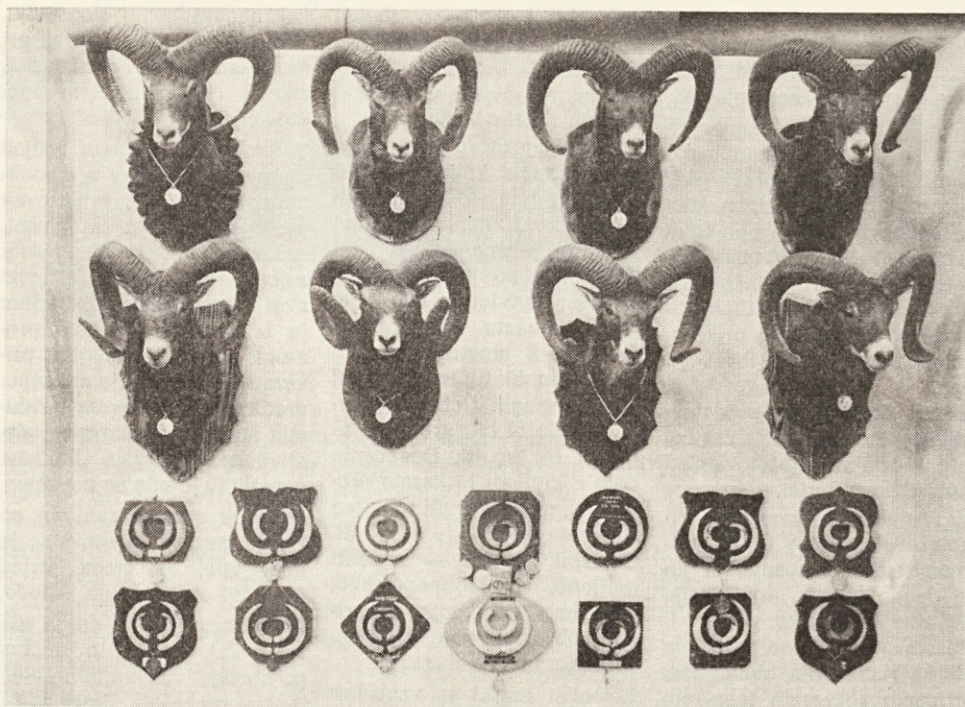
V rdeče oranžni svetlobi so žarele gore in obiskovalec je imel vtis, da gleda divjad v naravi ob sončnem zahodu.

Ta razstava je bila druga razstava ZLD Gorica in je prvo po obsegu, vsebini in ureditvi močno prekašala. Z njo so se severnoprimorski lovci dostojno predstavili javnosti, pokazali svoje delo ter pomen in vlogo lovstva, hkrati pa počastili pomembne jubileje. Zanimanje za razstavo v Novi Gorici je bilo veliko, saj jo je obiskalo skoraj pet tisoč ljudi, veliko tudi z onstran meje. Lovska razstava jih je navdušila, saj so izražali iskreno občudovanje in priznanje.

Srnjačje rogovje, tudi deformirano in gobavo, na razstavi v Novi Gorici

Foto M. Pegan

Mufloni z medaljami ter odlikovani čekani na razstavi v Novi Gorici

Foto M. Pegan

Poleg lovske razstave so bila še strelska tekmovanja in po šolah vseh večjih krajev občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin predvajanje filmov o divjadi.

Vitimir Mikuletič

Ugledni lovski strokovnjaki v lovišču LD Krekovše

Pritiska na gamse, 24. 9. 1978, na področju Govcev se je udeležilo 32 lovcev. Gostje so bili prof. dr. Stane Valentinčič, asistent Andrej Bidovec in diplomirana veterinarica in biologinja Majda Kuševa, ki se lova ni udeležila, pač pa skrbela za pripravo notranjih organov uplenjenih gamskih koz. Povabilu na lov sta se odzvala še predstavnika LD Idrija in LD Jelenk. Po lovu je bil pred lovsko kočo na Krekovšu pozdrav lovini. »Brez sodelovanja lovcev ni moč preučevati življenja divjadi. Za proučevanje gamskih organov je še nadalje treba pošiljati njihove notranje organe (pljuča, maternica in moda) Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljano,« je dejal prof. dr. Valentinčič.

Kako pravilno iztrebiti žival, da so dosegljiva pljuča in ma-

ternica, je praktično pokazal Andrej Bidovec. Prav posebno moramo biti pazljivi, da ne poškodujemo maternice, ko prežagamo medenico. Prisotni so imeli priložnost, da so si ogledali maternico z obema rogmi, z desnim in levim jajčnikom. Pljuča in maternico je ločeno vložil vsako zase v polivinilasto vrečko. Dvanajstletna iztrebljena gamsja koza je tehtala 24 kg, šestletna pa 25 kg. Po oceni strokovnjakov so bili notranji organi zdravi, le dvanajstletna koza je imela majhen ogojek na jetrih. Pri iztrebljanju šestletne koze je pokazal svoje praktično znanje lovski pripravnik ing. Alič. Prof. dr. Stane Valentinčič je nadaljeval:

»Gamse smo v loviščih zavodov za gojitev divjadi začeli preučevati leta 1967. Pri 130 pregledanih gamskih kozah smo našli le po en zarodek. Posamezne gamsje koze, stare 2 leti in pol, se gonijo in rodijo s tremi leti. Največ brejih in rodnih koz je v starosti od 5 do 8 let. Mladiče polegajo tudi koze, stare nad 18 let. Rodnost pa začne padati pri 12 letih starosti. Mladiči starejših koz so ponavadi slabši. Pri šesttedenskem zarodku je že mogoče določiti spol. Gamsja koza se

lahko goni na leto še drugič, kar povzroči zakasnitev rojstva do šest tednov. Z zakasnitvijo rojeni mladiči so v zimskem obdobju slabše telesne kondicije. Gams pa mora biti ustvarjen za trdo življenje v gorah, za sneg in mraz.

Po naših ocenah znaša prirastek okoli 40 % številčnosti populacije. Temu mora biti prilagojen odstrel, upoštevajoč seveda poginule živali, če nečemo povečati gostote. Pri preučevanju nismo našli javlovih koz. Najbrž koze vsako leto ne rodijo. Sodimo, da se tiste koze, ki vodijo pozno spomladi poleženega mladiča, v jeseni istega leta ne pariyo oziroma ne gonijo.«

O gamsih na Idrijskem (glavna stanišča Govci, Bedrova grapa, Putrih, Široka dolina v lovišču LD Krekovše; Beli potok, Studenec, Gradna peč itd. v lovišču LD Idrija; v Trebuških stenah v lovišču LD Trnovski gozd in LD Trebuša) imamo le skromne podatke o gospodarjenju v preteklosti. Po osvoboditvi so gamsi začeli naseljevati nov življenjski prostor.

Iz območja Idrijske lovske zveze že nekaj let pošilja Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali moda, maternice in pljuča, s podat-

ki na ustreznih obrazcih, v glavnem le LD Krekovše, ker je v njenem lovišču odstrel gamsov najštevilnejši. Po opravljenih raziskavah bo Inštitut dal podatke na voljo lovstvu, ki mu bodo velik pri-pomoček pri sestavljanju dolgoročnih lovskogospodarskih načrtov.

Večina lovcev se zaveda važnosti in pomena raziskovalnega dela in je še nadalje pripravljena sodelovati ter prispevati svoj skromen delež. Škoda, da zaradi nespo-razuma med področno zvezo in lovskimi družinami le-te niso poslale svojih pregledni-kov uplenjene divjadi ali dru-gih članov na ta skupni lov, da bi videli pravilno iztrebljanje divjadi in pripravo ti-stih organov, ki so jih lovci dolžni pošiljati v preiskavo omenjeni znanstveni ustanovi.

Venčeslav Straus

Dejavnost lovcev pri ljudski obrambi in družbeni samozaščiti

Pri LD Škofja Loka že dve leti deluje komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki ima namen usposabl-jati člane za obrambo domo-vine.

V času svojega obstoja je organizirala očiščevalni akciji obrežij reke Sore. Poleg članov LD Škofja Loka so sodelovali tudi ribiči in učenci osnovnih in srednjih šol. Finančno sta akciji podprli tudi Krajevna skupnost Škofja Loka in Ribiška družina Škofja Loka.

Nadalje je organizirala za celotno opozorilnih tabel za preprečevanje gozdnih požarov in varstvo okolja sploh. Organizirala je tudi udeležbo članov LD na raznih proslavah in pohodih po poteh revolucije, ki so jih priredile družbenopolitične organizacije.

Komisija skrbi tudi za varnost na skupnih lovih in za krmljenje ptic v zimskem času.

Na pobudo komisije bo LD zgradila strelišče za streljanje

na umetne golobe in »bežečega merjasca«.

Komisija razvija svojo aktivnost skladno s pravilnikom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti LD Škofja Loka in v okviru letnih programov dela.

Stane Pečar

Lovci prevzeli skrb za spominska obeležja NOB

Na pobudo dolgoletnega in aktivnega lovca ter prvoborca Draga Vraničarja je LD Škofja Loka, na osnovi sporazuma o varstvu, urejanju in vzdrževanju spomenikov NOB, ki ga je 8. 7. 1978 sprejela skupščina LZS, prevzela skrb za spominska obeležja NOB na območju lovišča, ki ga upravlja.

Član upravnega odbora in dolgoletni gospodar LD Janez Pleško je popisal in fotografiral ta obeležja, ki jih je skupno 18.

Komisija za vzgojo in propagando LD je za oskrbovanje vsakega obeležja določila po tri lovce, ki so pred dnevom mrtvih uredili in okrasili grobove in grobišča padlih borcev in aktivistov NOB ter obnovili črke na spomenikih in spominskih ploščah.

Stroške za ta dela je v celoti pokrila LD Škofja Loka.

S tem plemenitim dejanjem smo člani LD dokazali svojo politično zavest in izkazali spoštovanje tistim, ki so darovali svoja življenja za naše srečnejše življenje.

Stane Pečar

Krmišča — lovsko koč — tovarištvo

LD Kropa upravlja lovišče, ki ga sestavlja pet revirjev. Vse naloge, sprejete na občnem zboru za leto 1978, smo uspešno dokončali.

V revirju III smo zgradili 3 krmišča za muflone, katerih je bilo lani spomladi 25. Skupno merijo strehe krmišč 60 m². Na podstrešja krmišč smo čez leto spravili 800 kg sena. Vsako krmišče je zgrajeno tako, da seno po potrebi spuščamo v jaslje spodaj. Ko

Eden izmed grobov padlih borcev, ki so ga uredili škofjeloški lovci

Foto J. Pleško

bo sena zmanjkalo, ga bomo seveda zopet ustrezno količino prinesli iz doline.

S takimi krmišči smo uspeli, da nam ne bo treba — kakor doslej — tako pogosto prinašati krmo iz doline.

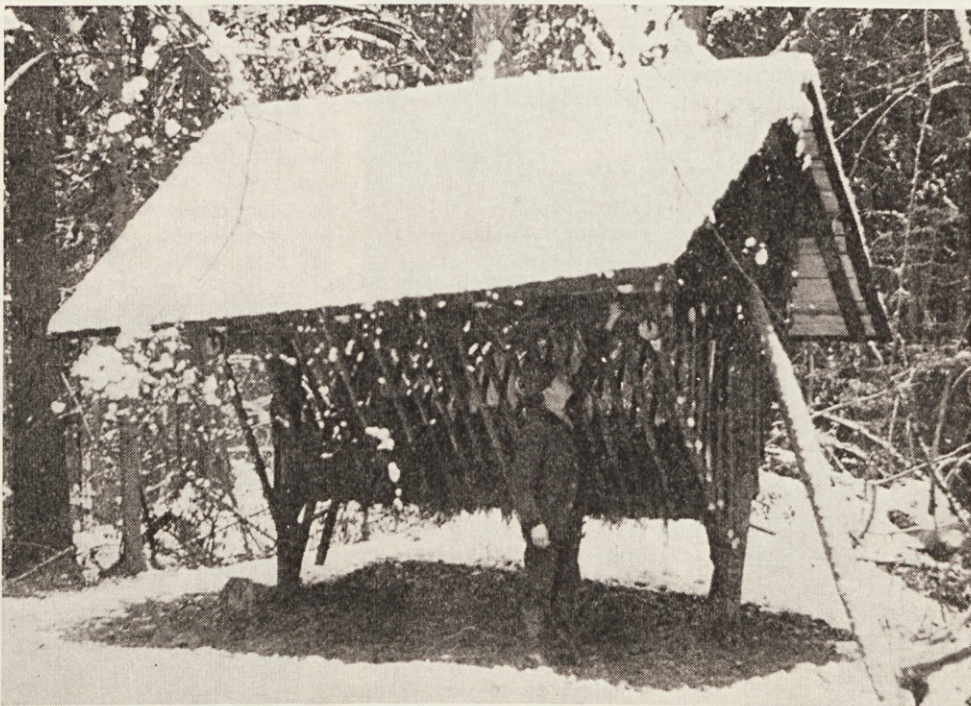
V lanskem letu smo se tudi

odločili obnoviti lovsko koč blizu Jamnika nad Kropo, na hribu z imenom Petelinovec. To ime ima po velikem petelinu, ki je bil nekoč tukaj številno zastopan, kakor nam pripovedujejo najstarejši lovci. Sedaj na Petelinovcu divji

petelin ne poje več, hrup motorjev ga je pregnal v višje predele Jelovice. Člani so pri obnovljanju te koč že opravili 800 udarniških ur. Načrtovano delo je izvršeno, vendar koč povsem še ni obnovljena. Precej dela nas še

Starešina Zdravko Štular ob enem izmed krmišč v lovišču LD Kropa

Foto A. Vengar

čka v letu 1979. Vsak član do starosti 60 let je dolžan delati pri koči 40 udarniških ur. V neposredni bližini koč na Petelinovcu so padli za svobodo številni borci in borke. Njim smo jo postavili v spomin, lovstvu pa v pomoč.

Omenim naj še nedavni primer tovarštva, ki družijo članke LD Kropa. Po planu je bila za nedeljo, 19. nov. 1978, določena brakada na območju Kamne gorice. Zbor je bil ob 7. uri. K meni stopi tajnik naše LD in se opraviči, da se lova ne more udeležiti, ker ima težave z gradnjo svoje stanovanjske hiše. Prejšnji dan zaradi izpada električnega toka niso mogli betonirati plošče, nagajalo je vreme itd. Na zboru pred brakado sem seznanil navzoče s težavami, ki jih ima naš tajnik, in vprašal, kdo bi bil pripravljen pomagati. Tedaj so se vsi kot eden odločili, da se odpovedo lovu in gredo na delo. Lovci so odložili puške in prišli za orodje. Delo je trajalo vse do 14. ure. Zaradi tega je ostalo nekaj več živih zajcev in lisic. Nad odločitvijo lovcev pa so se seveda pritoževali privezani psi, ki so to nedeljo zaman čakali na lov.

V sili se izkaže tovarštvo. Pravo tovarštvo in sloga sta bili rojeni v času NOB. Morda daleč naokrog ne tako zgodaj kakor prav na območju Lovske družine Kropa, kjer je bila že pred vojno in v začetku NOB kovačnica novega človeka pod vodstvom učitelja Staneta Žagarja, kasnejšega partizanskega vodje in narodnega heroja.

Zdravko Štular

Jubilanti

Jože Gomivnik, rojen v Selnici ob Dravi, je 15. 3. 1978 praznoval svoj 70. rojstni dan.

Kot sin kmečkih staršev je že v rani mladosti vzljubil naravo. Postal je ruški delavec in kmalu tudi pristaš delavskega gibanja. V NOB je bil aktivist, po osvoboditvi pa prizadeven družbenopolitični delavec v Selnici.

Jože je ustanovitelj LD Selnica, ki se je kasneje združila z LD Boč na Kozjaku. Zaradi svojega nesebičnega dela, poznavanja lovstva in velike ljubezni do divjadi ga lovci zelo cenimo. Predsednik naše LD je bil četrto stoletja — 25 let, sedaj je pa častni predsednik naše LD.

Jubilanta pozna skoraj vsa Dravska dolina, kakor tudi njegovo delavnost in poštenje. Za svoje delo je dobil več priznanj in odlikovanj, izmed katerih naj omenimo le lovsko: diplomu LD, znak za zasluge in red III. stopnje Lovske zveze Slovenije.

Nekoliko pozno, a zato nič manj iskreno mu čestitamo k jubileju, z željo, da bi se še dolgo srečevali na lovskih stezah.

LD Boč na Kozjaku — J. Ž.

Oto Mikulič — sedemdesetletnik

Lovec in ljubitelj narave Oto je 3. okt. 1978 v krogu svoje družine praznoval svoj 70. rojstni dan. Njegova življenjska pot je pestra; postal je učitelj in tudi lovec. Član lovske organizacije je že skoraj pol stoletja. Pred vojno je služboval v raznih krajih in kot napredni učitelj žel uspehe pri svojem pedagoškem delu. Med vojno so ga Nemci odvedli v Nemčijo, vendar zavednega Slovenca Otona niso zlomili. Po osvoboditvi se je vrnil v domo-

Oto Mikulič

Franc Medvešek

vino in še bolj vneto deloval kot prosvetni in družbenopolitični delavec ter funkcionar v lovski organizaciji. Veliko let je bil tudi član uprav. odbora krške lovske zveze, znan zlasti kot prizadeven kinološki referent in tajnik.

Tajniške posle krške lovske zveze je opravljal 5 let. Njegova pedagoška sposobnost se je vseskozi odražala zlasti pri vzgoji mladih lovcev. Za uspehe v lovstvu ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in redom II. stopnje, Kinološka zveza Slovenije pa za uspehe v kinologiji s srebrnim znakom.

Jubilant je sedaj član LD Veliki Podlog. Zaradi bolezni bolj malo hodi na lov, vendar so njegove misli in skrbi nešteto krat pri lovcih in divjadi.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu predvsem želimo,

da bi okrevал in zopet prihajal v lovsko družbo, vendar kakor nekoč.

Zveza lovskih družin
Posavje — A. A.

Franc Medvešek, član LD Rečica pri Laškem, je 3. okt. 1978 praznoval 80-letnico rojstva. Že kot deček v rojstnih Radečah je vzljubil gozd in hribe ter gore, aktivno pa se je kot lovec in planinec začel udeleževati po prihodu v Laško. Zaposlil se je v Rečici pri rudniški upravi, kot blagajnik.

Je ustanovni član LD Rečica, ki se je ustanovila leta 1946. Član njenega upravnega odbora in blagajnik je bil 30 let, sedanjo mandatno dobo pa je predsednik NO LD.

Po upokojitvi je opravljal blagajniške in računovodske posle tudi pri celjski lovski zvezi.

Jože Gomivnik

Franc Gosar

gradbišču vse: projektant, nadzorni, zidar in delavec. Srčno želimo našemu jubilaru lepo življenjsko jesen. In dolgo, da se bomo z njim lahko še sestajali v našem lovskemu domu, ki zanj lahko rečemo, da je v glavnem delo našega Franceljna.

Vodiški lovci

Na tem mestu je deset let učil blagajnike lovskih družin in prizadevno sledil vsem predpisom kompliciranega računovodstva.

Vsak prosti čas je posvetil lovu, posebno rad je zahajal na Šmohor, kjer je za njegovega predsednikovanja Planinskemu društvu Laško zrasel velik in lep planinski dom.

Medvešek je bil zelo delaven tudi v turističnem društvu, pri Rdečem križu in drugod.

Dragemu Francu iskreno čestitamo, se mu hkrati zahvaljujemo za njegovo delo v dobro našemu lovstvu in mu želimo predvsem še veliko let zdravja.

Lovski prijatelji — J. K.

Franc Gosar-Skalar — osemdesetletnik

Nihče si ne more misliti, kdor vidi našega jubilara, da je 18. avgusta 1978 šel med osemdesetletnike. Kakor da so težave in garanje v življenju ugodno vplivale na našega Franceljna. Maja 1916 je bil že na fronti. Kras, Tirole in Romunija so bile postaje njegovega 17. regimenta. Ob koncu vojne je kot borec generala Maistra šel iskat pravico za Slovence na Koroškem.

Dvaintrideset let je že član LD Vodice. Član njenega upravnega odbora je bil 15 let in nadzornega 8. Odlikovanje znak za zasluge v lovstvu je preplačal s svojim delom. Pri gradnji lovskega doma vodiške lovske družine nad Selom pod Rašico je bil član zgodovinske trojke: že pokojni Franc Gubanc iz Sela, Franc Rebernik iz Ljubljane in naš Skalar. Velikokrat je bil Gosar na

Lovski oprtnik

Ozimna paša srnjadi

Leto se izteka. Katarine dan je (25. november). — Kata sneg pred vrata. — V kratkem bomo zopet potegnili iz zapiskov in misli, koliko in komu smo dolžni in obratno. Pri letnem zaključku v postavki srnjad se pa ustavimo! Precejšnjemu številu lovskih družin je izkupiček za uplenjeno srnjad glavni dohodek. V kakšni in koliki meri pa smo lovci prispevali svoj delež pri ustvarjanju tega denarnega vira? Brez razlike na značaj lovišča, družinsko ali gojitveno, je srnjad dobila od lovca skoraj edino le kroglo! Krmljenje v zimskem času je bolj simbolično. Srnjad bi že zdavnaj preminila, če bi čakala na lovsko pomoč. Lahko pa ji ogromno pomagamo. Sedaj, v zimskem času se pomenimo, spomladi pa na delo. V lovišču poiščimo manjše parcele, do 500 m² bo zadostovalo! Spomladi posejemo v gredice seme krmnega ohrovt. Sadike potem ob času presadimo v dobro pripravljeno in gnojno zemljo. V kmetijstvu krmni ohrovt uporabljamo že nekako šest let. Na mojem posestvu smo ga do sedaj imeli štiri setvene dobe. S sinom ga sicer uporabljava za pozno jesensko krmljenje govedi. Zelo dobro prenaša nizke temperature, — 10⁰ do — 12⁰ C. Krmni ohrovt s starostjo nič ne izgubi na kakovosti in hra-

nilni vrednosti ter je zaradi tega za našo divjad neprecenljivega pomena.

Že tri leta zapored sem pustil za divjad na njivi po 300 do 400 m² površine pod krmnim ohrovtom. Pozimi niti dan ni minil brez obiskovalcev. Do pomladi je bila njiva popolnoma obrana. Ne le srnjad, tudi zajci, kjer jih seveda še kaj je, so »nori« nanj! Najpriporočljiveje je sejati krmni ohrovt »zeleni angeliter«. Z njim dosegava sin in jaz hektarski pridelek prek 60 ton. Na osnovi številnih analiz profesor Čížek iz Zagreba zaključuje, da listi krmnega ohrovt s svojim bogastvom aminokislin presegajo vsa krmila rastlinskega izvora. To pišem iz lastnih izkušenj in opažanj! Izkušnje pri pridelovanju, opažanja pa pri divjadi! Že v novembru mi je srnjad prihajala vsak dan na njivo s krmnim ohrovtom, ki ni od hiše oddaljena čez 50 m.

In tako bo hodila vsak dan do pomladi. Lovsko udeleževanje ni samo odstrel, ampak predvsem skrb za divjad, za njeno okolje, kjer je hrana bistvena postavka! Sicer pa ponovno preberite članek »Krmni ohrovt v prehrani divjadi«, Lovec, št. 5 — avgust 1978!

France Logar

Udomačeni gams

Planinci z Vranskega so hodili po naših lepih planinah in dolinah ter se ustavili v Robanovem kotu pri kmetu Robanu. Slikali so se in sliko pritrčili na oglasno desko Planinskega društva na Vranskem.

Kaj smo videli na fotografiji? Kako Rafko ponuja lepemu gamsu grizljaj, a gams pre-mišlja, če je Rafku zaupati ali

Gamsovka Pika na dvorišču Robanove domačije in za njo v ozadju oče Roban
Foto F. Golavšek

Spomini stare lovčeve žene

Lepo bilo je nekoč pri nas,
ko je kopica glav gledala
s peči.
Kot v zelniku, ni jih bilo moč
prešteti,
toliko malčkov smo imeli.

Na prste šteli so otroci,
kdaj tisti dan prišel bo,
da tata z lova bo prinesel
zajčka.

Zjutraj Janez v sapi mi
naroča:

»Pa stopi k živini ti,
za hišo čakajo me lovci.
Na jago se mudi.«

Je naša psička v hribu
zavriskala,
dvignila je zajčka.

Za njim so lovci našigali,
kakor da so Nemci spet prišli.

Vsi lovci psičko so hvalili,
lepe denarje zanj ponudili.
A Janez resno se drži
(tudi mene pri srcu zaboli):
»Ne dam, ne dam, denarja
ni ...

Rajši junce tri!»

Iz šole otroci so hiteli,
vsak svoje misli so imeli.
Pečenka danes bo
in belo zelje to.

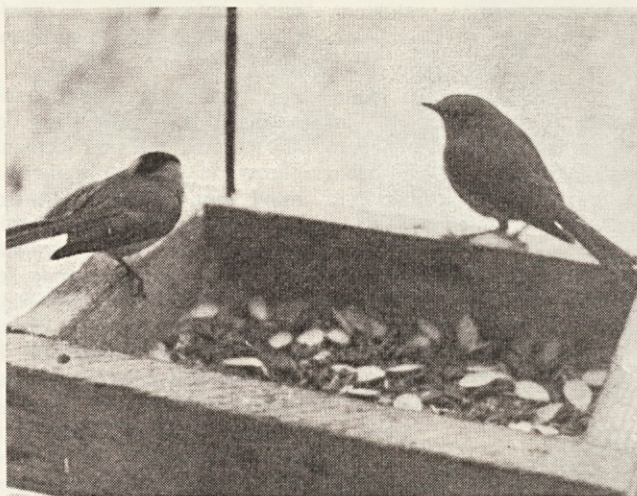
»Velik kos pri repu moj bo!«
starejši dé glasno.
»Kako se bom pa jaz zredila,«
se je mala nakremžila,
»če bom tako majhen kos
dobila?«

Zdaj od doma vsi so že odšli,
veselja več v hiši ni,
tudi pečenka ne diši ...

Še ime sem svoje pozabila
in priimek zatajila ...
Uganite — pri meni se
zglasite!

Šilce domačega bomo spili
in o lovu se menili.

N. N. iz Baške grape

Sinica in taščica v krmilnici

Foto J. Bogataj

ne. Pravijo, da moraš za to
imeti »duh« po »jagru«.

Hotel sem se prepričati.

Lani jeseni smo se torej po-
dali v Robanov kot. Ludvik nas
je odpeljal z avtomobilom.

Prispeli smo in na dvorišču
sem zagledal lepo dveletno
gamsovko, ki se me ni prav
nič bala. Pustila se mi je bo-
žati in gladiti po njeni lepi
glavi, vratu, hrbtu. Torej bo le
držalo, da dahu po »jagru«
bolj zaupa, kakor dahu po pla-
nincu.

Oče Roban je povedal, da je
Piko dobil od nekega lovca iz
Topolšice, da je popolnoma
prosta, gre, kamor hoče, in da
ga skrbi, kaj bo o prsku.

Oče Roban je bil rojen pri
Robanu v Robanovem kotu,
17. novembra 1910. Gorska
dolina ima po tej domačiji tudi
ime. Roban je postal lovec že
z osemnajstim letom. Pono-
sen je, da ima glasilo Lovec
prav od začetka, ko je začelo
izhajati.

S posebnim veseljem in po-
nosom je pripovedoval, da je
bil pri njem predsednik Tito.
Pokazal nam je tudi slike o
maršalovem obisku v tem pre-
lepem kotu Savinjskih Alp in
rekel: »To je bilo moje sreč-
no, edinstveno doživetje, da
sem videl našega predsednika
Tita in mu dal roko.«

Povabil nas je tudi v lovsko
sobo. Čudovito! Trofej še
in še. Celo kožuž medveda,
ki ga je Roban sam uplenil.
Zgodba o Robanovem med-
vedu je silno zanimiva. Toda
na »prvi točki dnevnega reda«
je Robanova gamsovka Pika.

Ko to pišem, je gamsji prsk
že mimo. Zanima me, ali je
Pika odšla med črne svate in
se odločila za življenje v go-
rah?

Franci Golavšek

Lovsko pravičen odstrel divjega prašiča

Tistega januarskega popol-
dneva je bilo nebo nad ob-
zorjem rdeče. Po pobočjih so
bile le še zaplate snega in
prek njih je vneto pihal topel
južni veter, kakor da bi si
prizadeval ves sneg čimprej
raztopiti.

Lovec France je stopal po do-
lini proti strmemu pobočju,
kjer bo ob visoki previsni
skali čakal lisico. Med potjo
je na krpah snega opazoval
sledove. Ob vznožju pobočja
mu je srce začelo hitreje utri-
pati, saj je zagledal sveže
sledove divjih prašičev.

Na stojišču je napolnil puško
s šibrami in kroglo. Tu tik
pod vrhom pobočja je veter
še močnejše pihal, se kodral
in od časa do časa izdajalsko
potegnil proti lisičinam. Fran-
ce je sklepal, da bo rjavka
najbrž ostala v lisičini, saj ga
je morala dobiti v nos. Kljub
temu pa mu ni bilo žal dolge
in naporne poti. Smreke so
se kakor mrki stražarji upirali
vetru, ki je dvigal listje s tal
in ga vrtinčil po zraku.

S pobočja Borovca se je spu-
stila siva dolgorepa senca.
Kragulj. Kako redka je že po-
stala ta ujeta, kljub temu pa
še tu in tam vznemiri lovca.

Nasprotno pobočje je dobiva-
lo škrlatno barvo, ki se je
lovila v vrhove dreves in se
odbijala na krpah snega. Ro-
jevanje in zaton dneva sta
vedno nekaj skrivnostnega.
Človek bi rad ustavil čas, ko
se začne somrak plaziti iz
globeli, medtem ko pobočja
žarijo. Vendar je obzorje ved-
no bolj temnelo. Nič se ne
da ustaviti, vse se steka h
končnemu cilju, tudi življe-
nje. V daljavi so se prižigale
luči mesta, drobni plamenčki,
kjer se ljudje tarejo med si-
vim stenami in sta njihov ko-
rak ter misel utesnjena v
spone vsakdanjosti.

France je spoznal, da ob ta-
kem vetru z lovom na lisico
ne bo uspeha. Začel se je
spuščati v dolino. Močan ve-
ter je pihal proti njemu. Bu-
čanje vetra in stokanje dre-
ves sta naredila gozd še
skrivnostnejši. Zatem se je
prikazala na obzorju sramež-
ljiva luna in oblila drevje ter
pobočja s srebrno svečavo.

France se je ustavil in iskal
primerno mesto, da bi se
spustil v globoko gozdno pot.
Tedaj je med bučanjem vetra
zaznal zaporedno pokanje ve-
jic. Nekaj deset metrov nad
seboj je opazil črne silhete.
Usločene, čokate živali so
med listjem iskale kostanj.
Lovca je spreletel drget in
napel se je kot struna. Ugo-
den veter mu je omogočil sa-
laz. Približal se je tropu div-
jih prašičev na nekaj metrov.
Prek puške je opazoval tem-
ne gmote in med njimi izbiral
najmanjšo. Tako mu je vele-
valo pravilo o pravičnem lo-
vu na to divjad! Še je prek
naperjene puške opazoval pri-
zor, za katerega je želel, da
bi trajal še dolgo. Lovska
mrzlica pa ni mirovala, po-
stajala je vse močnejša in
šumenje v ušesih vse glas-
nejše. Prst na sprožilcu se je
samogibno krčil. Rezek pok
je preglasil pesem vetra in
odmev se je vrnil kakor ob-
tožba. Lovcu, ki ga je blisk
oslepil, se je za trenutek zde-
lo, ko da je vse utihnilo. Toda
vodnica je prestrašeno ren-
kajoč zdrvela s svojim krde-
lom mimo lovca v globel in
naprej na nasprotno pobočje
Borovca, od koder se je sli-
šalo puhanje in lomastenje.
Lovec je dolgo otrplo stal in
strmel za tropom, zatem pa
šel iskat plen. A ga ni našel.
Zato je bil še bolj razburjen.

Značke lovskih organizacij VIII. (Nadaljevanje iz prejšnjega letnika)

85. Za otvoritev lovskega doma na Gozdniku je bila 5. junija 1955 izdana bakrena značka. Prosimo LD, ki jo je izdala, da se javi in uredništvu tudi sporoči podatke, za katere je prosilo v številki 6 — september 78, na strani 185. — 86. **LD Dobrova** je izdala značko z motivom svoje lovske koč, v štirih izvedbah: aluminijasto-plastificirano v modri, rdeči in zeleni barvi ter pozlačeno-plastificirano v zeleni barvi. Značke je izdelal Kuclar, Ljubljana. — 87. **LD Smuk** je izdala aluminijasto, nepobarvano značko z motivom svoje lovske koč. — 88. **LD Gradišče** je izdala patinirano bronasto značko. Motiv na znački je odprta puška. Značko je izdelal Kuclar, Ljubljana. — 91. **LD Kropa** je za svojo 30-letnico, leta 1976, izdala bronasto, srebrno in zlato značko z vinjeto Josipa Gorupa »Lovec vrh gore«. Ta okrasna risba je na naslovni strani revije Lovec že veliko let, zato je postala simbol slovenskega lovskega glasila. Naklada značke v vseh izvedbah je bila 2000. — 92. **LD Radenci** je za svojo 30-letnico izdala aluminijasto značko, zeleno in črno pobarvano. — 93. **LD Sabotin** je ob 20-letnici svojega obstoja izdala značko z enakim motivom kakor LD Radenci. — 94. **LD Hoče** je izdala zelo skromno plastično značko. — 95. **LD Trebelno** ima značko z istim motivom kakor lov. družini Radenci in Sabotin. — 96. **LD Žalec** ima prav tako značko z istim motivom kakor prehodno navedene LD.

Dopolnilo: LD Drvanja-Benedikt je sporočila, da je značko pod št. 39 izdala za 30-letnico svojega obstoja in otvoritev svojega lovskega doma. Značka je v treh izvedbah: zlata, bronasta in v črni litini.

R. Č.

Naslednje jutro je bil že na mestu, kjer je streljal, ko se je komaj začelo daniti. Lučaj od nastrela je pod podrto smreko zagledal ščetinast rep in noge. Uplenil je lanščaka. Krogla mu je predrila vrh srca, zato se je tako sunkovito pogнал kvišku in utonil med smrečjem.

Njegov plen je bil pravo nasprotje plenu, kakršnega čisto po pogonih iztrebijo, ko se iz drobovja divje svinje skotalijo zarodki in v lovske veselje kanejo grenke kaplje — plod naglice, nepremišljenosti, neznanja! Sicer pa na skupnih lovih drugače ne more biti. Kako moreš na hitrico oceniti žival, če sama priteče predte? Odstreli brejih svinj botruje tudi nevoščljivost, češ če ne bom streljal jaz, bo kdo drug. In tako neusmiljeno poka po prašičih, ne da bi jih izbirali in jim prizanašali, ko iščejo izhod iz ognjenega obroča.

V nekaterih lovskih družinah imajo prav, ker dovoljujejo edino pravičen način lova na to divjad — čakanje in zalaz. Na takšnem lovu je pa dovolj časa pravilno oceniti in zanesljivo streljati.

Ivan Drobne

V spomin

Jožeta Lopiča, častnega člana in starosta ruških lovcev, smo 9. oktobra 1978 spremili do njegovega poslednjega doma. Ni še dolgo, 2. 3. 1978, ko je Jože, daleč naokrog znani kovač, praznoval 90-letnico svojega življenja, polnega truda in žrtev, predvsem pa dela, ob katerem so mu bili najsvetlejši spomini na lovska doživetja.

Še mlad se je vključil v zeleno bratovščino, bil lovski čuvaj in pasel srnjad ter gamse po pohorskih revirjih. Ob izbruhu prve svetovne vojne so ga mobilizirali in na bojiščih je veliko pretrpel. Konec vojne se je priključil borcem generala Maistra za našo severno mejo. Komaj se je po vojni

gospodarsko nekoliko opomogel, že se je moral spet boriti proti novemu okupatorju. Pri njem je bila zanesljiva postojanka OF, pri njem so bili deležni pomoči znani in neznani borci.

Leta 1947 je bila ustanovljena LD Ruše; Jože je eden izmed njenih ustanoviteljev. Dve leti je bil starešina LD, 13 let pa opravljal druge funkcije v njenem upravnem odboru.

Kakor so lepi spomini na tebe, dragi atek Lopič, tako je bil lep jesenski dan, ko smo te spremljali na tvoji zadnji poti. Jesenske barve

spustili zelene jelkove vejice na tvojo rakev. Tebi v slovo so se oglasile tudi puške tvojih lovcev in glas trobente je zatrepetal tvojo najmilejšo lovsko pesem:

Svobodna zemljica slovenska
tebe zdaj pokriva,
iz sna te ne zbudi več lovski
rog,
ne šambor zvesti tvoj,
ne njega jok,
ko tebe išče, kliče naokrog ...

Zaman! Iz večnosti ni več
odziva ...

V imenu tvojih ruških
lovskih tovarišev —
J. Šmidhofer

Jakob Vaupotič, ki je bil rojen 6. 4. 1902 v Lukavcih pri Ljutomeru, je umrl 5. 9. 1978, v 77. letu starosti.

Lovske pravice si je pridobil, ko mu je bilo 18 let. Pozneje je bil tudi lovozakupnik. Po osvoboditvi, leta 1946, je bil med ustanovitelji LD Križevci pri Ljutomeru. V njen upravní odbor je bil izvoljen že ob ustanovitvi in je v njem deloval vse do svoje smrti.

so žarele z vseh vrhov, kamor te je nekoč vabil na svatovanje črni gams. Dolga je bila vrsta lovcev, ki so

Jakob Vaupotič

Toni Virnik

Vrsto let je kot gospodar skrbel za imetje LD in v visokem snegu nemalokrat zapregel svoje konje ter peljal hrano na krmišča. In kot lovovodja je veliko let vodil križevske lovce ter številne goste na skupnih lovih. Vedno je zahteval lovsko pravičen lov. Opozarjal je na napake in kritiziral vsako nepravilnost, neglede na osebni položaj udeleženca lova. Zvest lovskim šegam in navadam je z največjo vestnostjo krstil zelenca in mu z leskovko odmeril določeno kazen. Bil je tudi odličen kinolog, saj so bili njegovi psi in psarne znani daleč naokoli. Vrsto let je deloval tudi v upravnem odboru pomurske lovske zveze. Za nesebično delo v lovstvu je prejel številna odličja. Ob 70-letnici slovenskega lovstva tudi najvišje odlikovanje LZS — red za lovske zasluge I. stopnje.

Japec, kakor smo ga tudi klicali, pa je deloval tudi v krajevni samoupravi in družbenopolitičnih organizacijah. Bil je tudi zvezni sodnik za ocenjevanje konj na dirkah. Pri pripravah na proslavo 80-letnice organiziranega slovenskega lovstva v Križevcih (ustanovitev lovske družbe leta 1898) je kljub svojim 76 letom aktivno sodeloval. Žal proslave ni dočkal. Dva dni prej, 8. 9. 1978, smo ga spremili k večnemu počitku na križevsko pokopališče in se od njega poslovili z lovske častmi.

Zglednega lovskega tovariša dolgo ohranimo v lepem spominu!

LD Križevci pri Ljutomeru
— J. P.

Toni Virnik — Štularjev z Jezerskega — je umrl 21. junija 1978, star 67 let.

Član zelene bratovščine je postal že v mladosti, kasneje pa tudi sozakupnik lovišča v Ravenski Kočni. Ko je okupator tudi ta prelepi kotiček Gorenjske proglasil za svojega, se je Toni kot vzoren in zaveden slovenski kmečki gospodar odločil za sodelovanje v OF, leta 1944 pa je tudi vstopil v partizane. Nemci so ga ujeli in svobodo je dočkal v celjskih zaporih.

Kmalu po vrnitvi je bil med ustanovitelji LD Jezersko, v kateri je potem vseskozi deloval: kot tajnik do leta 1963, potem kot gospodar do leta 1965, član uprav. odbora pa je bil od ustanovitve LD do svoje smrti. Veliko je prispeval pri urejanju lovišča, varstvu divjadi in za ugled LD. Bil je vzoren lovec, odličen strelec in tovariš, ki je znal vedno prislusniti notranjim odnosom v LD in nanje vedno ugodno vplivati. Za svoje delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Ko se je v Golem vrhu, kamor je tako rad zahajal, prebudila pomlad in se začel lov na srnjaka, ko je po snežnih zaplatah na Ledinah zamrla ognjevit pesem ruševcev, je še z nami skupaj delal načrte, kaj bomo postorili v lovišču. Toda ob prehodu v poletje, ko so še bobneli snežni plazovi iz ostenja Grintovca v Ravensko Kočno, nas je hudo pretresla vest, da Tonija ni več. Čeprav smo lovci močno povezani z naravo in sprejemamo smrt kot nekaj samoumevnega, nam je težko, ker se na lovske stezhe z njim

ne srečujemo več. Pogrešamo ga tudi na naših skupnih lovih in ob našem omizju. Otožni glas lovskega roga in zelene vejice izpod Malinška ob njegovem preranem grobu ter naša občutja, ki smo jih s temi skromnimi besedami skušali izraziti v našem glasilu, so mu v slovo. Ostal nam bo v najlepšem spominu.

Njegovi lovski tovariši

Lovska kinologija

Psi kamniškega lovskega bazena na krvnem sledu

Tekma psov vseh lovskega pasem na krvnem sledu z območja ZLD Ljubljana, bazen Kamnik, je bila 30. 9. 1978 v lovišču LD Stahovica.

Sledovi, položeni 29. 9., so bili dolgi po 750 m. Za vsak sled — bilo jih je 8 — so porabili po 1 dl krvi divjadi. Od 8 prijavljenih psov oz. vodnikov pa se jih je tekme udeležilo le 6.

Tekmovalci so nastopili po izžrebanem vrstnem redu. Prvo (I.) oceno je dosegel 1 pes. Drugo (II.) tudi 1 pes. Tretjo (III.) pa dva. Dva vodnika s psoma sta odstopila. Od 1. do 3. mesta so se zvrstili:

1. Lovski terier Amor Pobreški, poležen 24. 4. 1973. Dosegel 132 točk in I. oceno. Vodnik Franc Ajdovec, Županje njive.

2. Hannovrska barvarka Ada, poležena 22. 9. 1975, dosegla 107 točk in II. oceno. Vodnik Ivan Zamljen, Kregarjevo.

3. Bavarski barvar Ari Dešna Puštalski, poležen 9. 2. 1977, je dosegel 88 točk in III. a oceno. Vodnik Franc Spruk, Županje njive.

Prireditve je bila pomembna. Zlasti zato, ker doslej na tem območju prireditve te vrste še ni bilo.

Organizacija je bila vsestransko vzorna. Tekma je bila uspešno izvedena, neglede na to, da je ves dan močno deževalo.

Udeležba članov lovskega društva omenjenega območja je bila številna. Prisostvovalo je tudi 22 lovske pripravnikov. Ob zaključku tekme je Lojze Mlakar, kinološki sodnik, s svojim zelo dobro šolanim psom pokazal navzočim izvajanje vseh predpisanih disciplin, seveda tudi delo po krvnem sledu.

Miloš Kelih

Jesenska tekma ptičarjev in PNZ šarivcev, ZLD Koper

Prireditve je bila 14. 10. 1978 v lovišču LD Strunjan. Vodja prireditve je bil Anton Jakomin, predsednik kinološke komisije pri ZLD Koper, ocenjevala pa sta Jože Pangerl in Orest Bordon.

Vreme je bilo sončno, z rahlim vetrom, ki ni menjal smeri. Zemljišče je bilo obdelano polje, pretežno s koruzišči. Stalež divjadi je bil prav dober: zajcev in fazanov dovolj, jerebic pa manj.

Preizkušnje naravnih zasnov (PNZ) sta se udeležila 2 šarivca.

Špringer španjel Arno je dosegel 123 točk in I. oceno. Vodnik Anton Zalesjak.

Koker španjelka Cica je dosegla 99 točk in II. oceno. Vodnik Vladimir Trošt.

Tekme ptičarjev se je udeležilo 8 psov. Eden je dosegel II. oceno, trije III. in štirje so bili neuspešni. Najboljši so bili:

1. Kratkodlaka ptičarka Diana Vanganelška, poležena leta 1976, dosegla 159 točk in II. oceno. Vodnik Ettore Bordon.

2. Ostrodlaka ptičarka Cila, poležena leta 1975, dosegla 132 točk in III. a oceno. Vodnik Ettore Bordon.

3. Kratkodlaka ptičarka Ajša Vanganelška, poležena leta 1977, dosegla 127 točk in III. b oceno. Vodnik Olivio Remigij.

Uspehe oziroma neuspehe tekme smo objavili v gostilni »Trije lovci« v Šmarju. Vodniki treh najboljših psov so dobili praktične nagrade.

Orest Bordon, kinol. sodnik

Svojevrsen rekord kratkodlake istrijanke Dame

Kratkodlaka istrijanka Dama, JRGki 60 205, je bila poležena 26. junija 1974. Njen lastnik je Jože Dobrin iz Kopra. Ta psica je v Jugoslaviji edini primer, kolikor mi je znano, ki se je predstavila na 10 mednarodnih razstavah in dobila navedene nazive oziroma odlikovanja:

1. 13. aprila 1975, Trst, Italija — CACIB — CAC;
2. 20. aprila 1975, Budimpešta, Madžarska — CACIB;
3. 17. maja 1975, Umag, Jugoslavija — CAC;
4. 31. maja 1975, Celovec, Avstrija — Mladinska prvakinja;
5. 4. oktobra 1975, Novi Sad, Jugoslavija — CACIB — CAC;
6. 27. marca 1976, Gradec, Avstrija — CACIB — Prvakinja Gradca;
7. 11. aprila 1976, Trst, Italija — CACIB — CAC;
8. 2. maja 1976, Benetke, Italija — CACIB;
9. 29. maja 1976, Umag, Jugoslavija — CACIB — Prvakinja Umaga;
10. 20. avgusta 1977, Ljubljana, Jugoslavija — CACIB in 3. mesto v lepoti vseh razstavljenih psov vseh lovskih pasem.

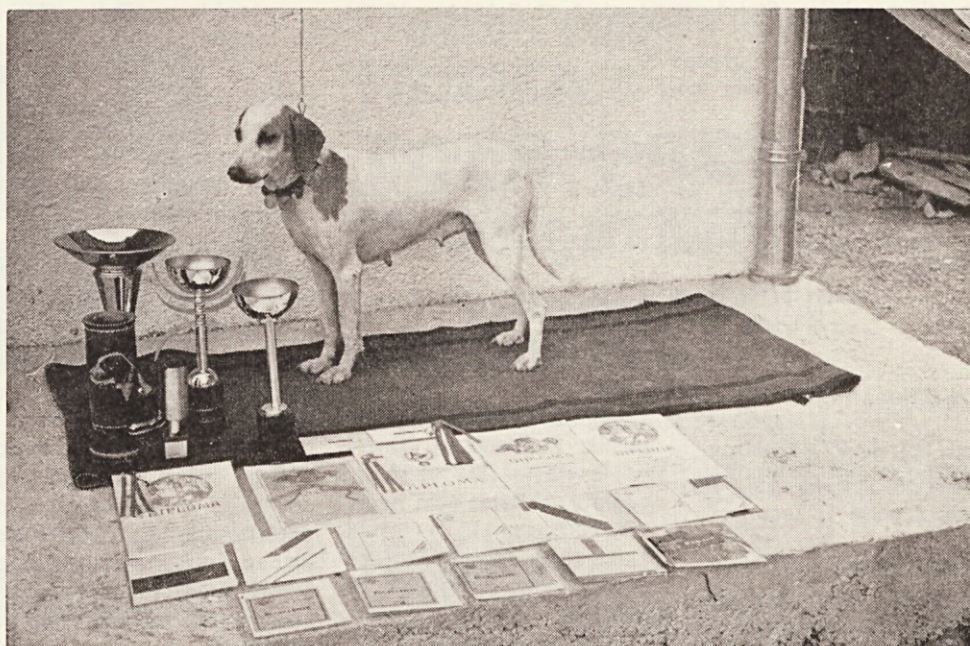
Alfred Tavčar
kinol. sodnik

Po krvnem sledu v lovišču Kozorog

Zavod za gojitev divjadi Kozorog je priredil 21. 10. 1978, v sodelovanju s šestimi LD, tekmo po krvnem sledu za celotni kamniški bazen.

Dan pred tekmo je bilo položenih 6 umetnih krvnih sledov s pikljanjem. Dolgi so bili po 500 m, z uporabo 3 dl krvi za vsak sled. S to količino krvi sta bila tudi označena nastrel in ležišče, zato je bilo za sam sled uporabljene le 2 dl krvi. Sledove so ponoči prečkali jelenjad in mufloni; bilo je torej zadosti zapeljivih sledov.

V soboto, ob 8. uri, se je zbralo v Kamniški Bistrici lepo število gledalcev, med njimi precej lovskih pripravnikov. Od prijavljenih 6 psov so vodniki privedli le 4. Na

Istrijanka Dama z odlikovanji. Njen lastnik je Jože Dobrin iz Kopra

Foto A. Tavčar

željo organizatorja so sodniki pred startom vsem navzočim povedali vse bistveno o sledenju po krvnem sledu. To je bil pravzaprav razgovor, ki je trajal celo uro. Vsi navzoči so pokazali veliko zanimanje. To je dober način vzgoje in pouka ter bi ga bilo potrebno uvesti na vseh takih in podobnih prireditvah.

Zastopnik organizatorja, A. Šašelj, je pred pričetkom tekmovanja v svojem pozdravnem nagovoru poudaril potrebo po šolanih psih za sledenje po krvnem sledu, saj je v lovišču Kozorog kakor tudi v loviščih lovskih družin kamniškega bazena pretežno parkljasta divjad. V nagovoru je tudi poudaril sodelovanje med delovno skupnostjo Kozorog in lovskimi družinami, česar v preteklosti žal ni bilo. Stvari se spreminjajo na dobro, kar je med drugim dokazala tudi tekma. Prva je startala hanovrčanka Ada, z vodnikom Ivanom Zemljanom. Sled je izdelovala od začetka do konca lepo počasi in preudarno. Sama se je popravila, če je zašla kak meter od sledu, in pokazala, kljub mladosti, pravo delo krvoslednika. Pri plenu je bila poštena; srno je zgrabila za vrat, jo ovohala in se živahno vrnila k svojemu vodniku. Plen je pustila vzeti tuji osebi.

Drugi je prišel na nastrel lovski terier Mor Pobreški, z vodnikom Francem Ajdovcem. Temperamentno, toda ne vihravo je šel po sledu do položene srne. Hotel jo je odvreči proti vodniku, držeč jo za vrat, toda bila je pretežka. Tuji osebi je plen pustil vzeti.

Tretja je nastopila psica Aga, ostrodlaki štajerski gonič, ki jo je vodil Janez Tišler, ker je bil njen pravi vodnik službeno zadržan. Gladko je izdelala sled do druge kljuge, kjer pa jo je zmotil svež dah muflonov, ki so ponoči ležali na samem sledu. S sodnikovo intervencijo je pozneje izdelala sled do konca. Tudi ta je pustila vzeti plen tuji osebi. Zadnji je nastopil posavski gonič Aron, z vodnikom Karlom Balantičem. Počasi in preudarno je izdelal sled od začetka do konca. Pri plenu je bil pošten, a pustil ga je vzeti tuji osebi.

Preizkušnjo odložitve s strelom sta odlično prestala hanovrčanka in lovski terier, medtem ko sta v tem predmetu oba goniča odpovedala oz. nista bila v tem ustrezno šolana. Ada in Mor sta pokazala enak uspeh, zato sta njuna vodnika za pokal Zveze lov. družin Ljubljana žrebala. Več sreče je imel terierjev vodnik.

Sodniki na tekmi smo bili: Pavel Cvenkel, Peter Pečnik in podpisani. Na ocenitev oz. sojenje ni bilo ugovorov.

Ljuban Zadnik,
kinol. sodnik

Telesno ocenjevanje in PNZ goničev ter brak-jazbečarjev, ZLD Bela krajina

Prireditve je planirala in izvedla ZLD Bela krajina v lovišču LD Črnomelj: tel. ocenjevanje 16. 9. in PNZ 17. 9. 1978.

Telesno ocenjevanje:

Privedli so 11 psov: resasta istrijanka je dobila oceno pd, 2 brak-jazbečarja pd, 2 brak-jazbečarja d, kdl. istrijanci pa — 1 pd, 1 d, 4 nezadostno. Nezadostno predvsem zaradi pomanjkljivega zobovja. Priporočam, da kinološka komisija ZLD razišče vzroke te napake. Brak-jazbečarji in resasta istrijanka so poprečno zadovoljivi, po standardu.

Preizkušnja naravnih zasnov:

PNZ je bila v Tuševem dolu. Na zbirališče je prišlo le 6 vodnikov s svojimi psi. Predel, kjer je bila preizkušnja,

je zelo pregleden. Stalež zajcev je bil zelo dober.

Štirje psi so PNZ uspešno opravili. Dva sta bila neuspešna.

Vodji preizkušnje Ivanu Bičku iskrena zahvala, ker je svojo nalogo izvrstno opravil. Zahvala tudi LD Črnomelj, ki je odstopila predel svojega lovišča.

Lojze Brvar st.,
kinol. sodnik

Prijavljena legla

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 15. 1. Rejec Alojz Adamič, Zagorje 1, Zagorje.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 19. 1. Rejec Rudi Roter, Obradovičeva 6, Maribor.

Leglo 5. 1. Rejec Rafael Štanc, Vipava 143, Vipava.

Leglo 6. 12. Rejec Alojz Pugalj, Koseze 2 d, Ilirska Bistrica.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 4. 1. Rejec Fric Robič, Sr. Vrh 17, Gozd-Martuljek.

Leglo 8. 1. Rejec Emil Bezgovšek, Stopce 2, Laško.

Leglo 12. 1. Rejec Janez Nardin, Meniška vas 60, Dolenjske Toplice.

Leglo 8. 12. Rejec Ivan Virant, Žimarice 9, Sodražica.

Leglo 13. 12. Rejec Gvido Pičulin, Goče 6, Vipava.

Špringer španjeli (JRŠŠ):

Leglo 8. 2. Rejec Stane Žabkar, Ul. talcev 1, Kostanjevica na Krki.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 18. 12. 1978. Rejec Sonja Erjavec, Šarhova 2, Ljubljana.

Leglo 23. 1. Rejec Ivan Kogelnik, Podklanc 11, Dravograd.

Leglo 2. 2. Rejec Ivan Kogelnik, Podklanc 11, Dravograd.

Leglo 20. 1. Rejec Borut Brezovšek, Vita Kraigherja 12, Maribor.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 2. 1. Rejec Bernard Pungerčič, Prešernova 5, Sevnica.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 30. 11. Rejec Anton Snoj, Sneberska 162/a, Ljubljana-Polje.

Leglo 17. 12. Rejec Andrej Oštrbenk, Čatež 9, Brežice.

Kinološka zveza Slovenije

POZORI!

Ob zaključku redakcije te številke smo prejeli:

NAJVAŽNEJŠI SKLEPI SKUPŠČINE LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE NA 7. SEJI, 16. 12. 1978

1. Skupščina je potrdila zapisnik 6. seje, ki je bila 8. 7. 1978, in sprejela naslednja poročila o izvajanju sklepov, sprejetih na 6. seji:

— Poročilo o aktivnosti izvršnega odbora v zvezi z ustanavljanje lovskih kinoloških društev.

— Poročilo o uresničevanju preobrazbe samoupravnega sodstva v lovskih organizacijah v smislu ustanovitve skupnega samoupravnega sodišča družbenih organizacij in društev za odločanje o predlogih za preizkus zakonitosti zoper pravnomočne odločbe samoupravnih sodišč. Po razpravi v ustreznih telesih Skupščine Socialistične republike Slovenije je Republiška konferenca SZDL že sprejela tako pobudo.

— Poročilo o aktivnosti izvršnega odbora glede priprav na sklepanje družbenih dogovorov v lovskogojitvenih območjih.

— Poročilo o angažiranju LZS v razreševanju problematike v notranjskem lovskogojitvenem območju. Sklican je bil razgovor vseh zainteresiranih organizacij,

proučeni in sprejeti so bili konkretni sklepi in izhodišča za l. 1979.

— V letu 1979 zbrati podatke o angažiranju lovskih družin pri izvajanju akcije o varstvu, urejanju in vzdrževanju spomenikov in obeležij NOB.

— Kljub nekaterim objektivnim težavam je nujno zaostri odgovornost za pravočasno izdajanje knjig po sprejetem programu Zlatorogove knjižnice.

— Izvršni odbor LZS in ZLD Ljubljana naj čimprej prične s konkretizacijo programa lovske razstave, ki bo leta 1980 v Ljubljani.

2. V razpravi o poročilu republiške veterinarske uprave glede ukrepov za preprečevanje silvatične stekline je skupščina LZS ugotovila, da je izvajanje teh ukrepov splošni družbeni interes, v katerem imajo lovske organizacije pomembno in odgovorno nalogo. Izvršni odbor LZS bo sproti spremljal pojave in širjenje te bolezni in sodeloval pri oblikovanju potrebnih ukrepov. Vse lovske organizacije, še zlasti v neposredno ogroženih območjih, so dolžne posebno pozornost nameniti zmanjšanju števila lisic in tudi drugih zveri. Lovske organizacije morajo tudi tesneje sodelovati z veterinarsko-higiensko službo.

3. Izhajajoč iz ugotovitev referata »Aktualne naloge lovskih organizacij pri gojitvi divjadi« je pripraviti predlog konkretnih, neposrednih aktivnosti lovskih organizacij, katerega naj bi, po najširši razpravi v vseh lovskih družinah, v obliki akcijskega programa sprejela naslednja skupščina LZS.

4. Čeprav se dokončno sklepanje o dohodkih finančnega načrta organizacije LZS za leto 1979 in o finančnem načrtu lovskega sklada LZS za leto 1979, na zahtevo ZLD Prekmurje, preloži na naslednjo sejo skupščine, pa so že znane obveznosti članov do LZS v letu 1979. Tako bo vsak član lovske družine v letu 1979 prispeval:

— za glasilo Lovec	177,37 din
— za LZ Jugoslavije	5,50 din
— za LZ Slovenije	42,13 din
— za Zlatorogovo knjižnico	75,00 din

(knjiga »Mala divjad«, avtor ing. Lojze Černe)

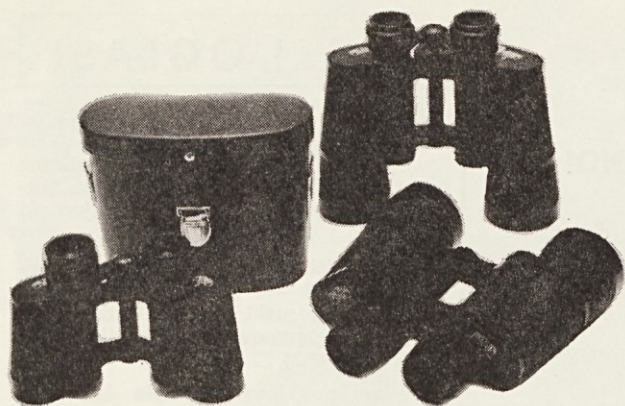
Skupaj 300,00 din

5. Skupščina LZS predlaga, naj bi bil solidarnostni prispevek vsakega člana za kinologijo najmanj 30,00 din, s tem da se ta sredstva zberejo prek ZLD in odstopijo pristojnemu lovskemu kinološkemu društvu. Financiranje Kinološke zveze Slovenije pa je, skladno z organizacijsko preobrazbo lovske kinologije, vsebina samoupravnega dogovarjanja med KZ Slovenije in lovskimi kinološkimi društvi. Izjema je B program, ki se tudi v bodoče financira iz lovskega sklada LZS.

6. Predlog samoupravnega sporazuma o preizkusu znana o ocenjevanju trofej ni bil sprejet; skupščina ga je ocenila kot prezahtevno, zgolj administrativno uresničevanje določil izvršilnih predpisov zakona. Izvršni odbor LZS naj ga ponovno prouči, hkrati pa tudi možnosti za spremembo zadevnega izvršilnega predpisa.

7. Skupščina LZS je ugotovila, da je pripravam za izdelavo in sprejem lovskogospodarskih načrtov za obdobje 1980—85 treba nameniti osrednjo pozornost. Naloga vseh ZLD je, da z ustrezno obliko dela zagotove strokovno pomoč vsem lovskim družinam.

8. Nov član izvršnega odbora LZS je postal ing. Marko Bulc, ki bo predvidoma prevzel vodstvo sveta IO za varstvo okolja.

V naravo z daljnogledom!

Človek predzgodovinske dobe je imel po zatrdilu antropologov v primerjavi z nami bolj izostrena čutila, med njimi tudi vid. Morda je prav zaradi tega vzdržal tisočletja v nenehnem boju za obstanek.

Mi, potomci, smo v nadomestilo odkrili tehnične pripomočke — daljnogledе. Z njimi »pričaramo« predse tudi zelo oddaljene predmete, živali, kraje itd. Vzlic morebitni kratkovidnosti ali daljnovidnosti!

»ISKRA« ima v svojem bogatem proizvodnem programu optičnih in elektrooptičnih naprav tudi daljnogledе vseh vrst. Tudi laserske, najmodernejše, ki jih na veliko izvaža. Navadnih — rekli bi — klasičnih pa sama ne izdeluje. S svetovno znano nemško firmo ZEISS je namreč sklenila dolgoročno kooperacijsko pogodbo. Na temelju le-te si obe podjetji izmenjavata izdelke in tako dopolnjujeta svoj optični proizvodni program. Tej kooperaciji gre zahvala, da so pri nas na voljo vrhunski izdelki firme ZEISS. Tudi daljnogledi.

Za nakup dvogledov in strelnih daljnogledov je ISKRA odobrila našim lovcem poseben PREDSEZONSKI 15% POPUST.

Predsezonski popust (15 %) je pri nakupu naslednjih vrst daljnogledov:

Strelni daljnogled ZF 4 S (4× povečava)
Strelni daljnogled ZF 6 S (6× povečava)
Dvogled 8 × 30 (8× povečava)
Dvogled 7 × 50 (7× povečava)
Dvogled 10 × 50 (10× povečava)

Pismena naročila sprejema **ISKRA** **TOZD PRODAJA** **Prodaja MRST**

Trg revolucije 3
61000 Ljubljana

Daljnogled dobite in plačate po povzetju.

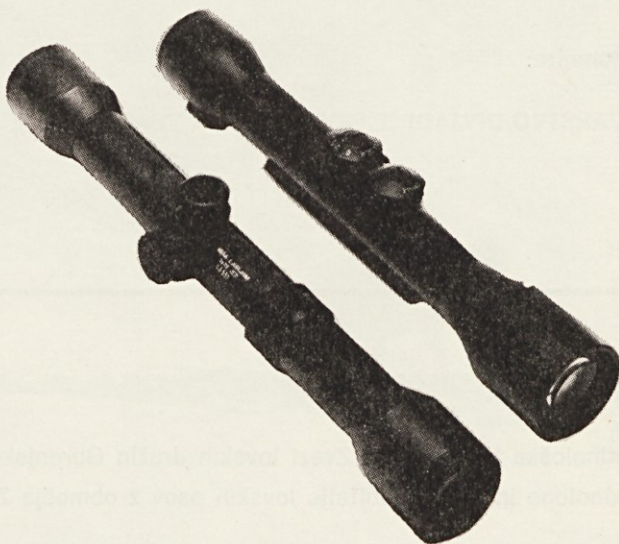
Kdor pa želi osebno prevzeti daljnogled, naj se oglasi pri

ISKRA **TOZD »VEGA«**

Ljubljana, Kotnikova 18

Plačilo pri blagajni.

POHITITE Z NAKUPOM! POPUST JE
ENKRATEN, ČASOVNO OMEJEN
DO 31. MARCA 1979!

Cene brez popusta
din

Cene s popustom
din

Strelni daljnogled ZF 4 S (4× povečava)	1 830,00	1 555,50
Strelni daljnogled ZF 6 S (6× povečava)	2 130,00	1 810,50
Dvogled 8 × 30 (8× povečava)	2 271,55	1 930,82
Dvogled 7 × 50 (7× povečava)	3 388,50	2 880,23
Dvogled 10 × 50 (10× povečava)	3 765,00	3 200,25

Prometni davek v navedenih cenah že vračunan!

Lovci, vodje revirjev, vodstva lovskih družin in drugih lovskih organizacij!

Loviti divjad v visokem snegu je **PREPOVEDANO!**

Iz 49. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč.

Kazen za kršilce tega člena predpisuje 80. člen, točka 7, navedenega zakona.

Sneg je za divjad visok tedaj, ko ji povzroča večje težave pri prehranjevanju in gibanju!

Vaša dolžnost je divjadi v stiski pomagati!

Če zapade visok sneg, ga ob krmiščih čim hitreje odmečite do tal!

Še zlasti je to potrebno pri krmiščih za malo divjad (fazane, jerebice).

Naredite čim daljše gazi od krmišč v okolico do skrivališč in zaklonišč divjadi!

Organizirajte redno zalaganje krmišč s hrano!

Poskrbite tudi za krmljenje drobnih ptic vseh vrst!

Odrta in iztrebljena trupla zveri obesite v zavetni kraj v gozdu ali pri vašem domu za hrano sinicam, žolnam in detlom!

Pomnite:

VARSTVO DIVJADI JE PRVA NALOGA VSAKEGA LOVCA!

Kinološka komisija pri Zvezi lovskih družin Gorenjske vabi vse lovce, kinologe in druge ljubitelje lovskih psov z območja ZLD Gorenjske na

**USTANOVNI OBČNI ZBOR
LOVSKEGA KINOLOŠKEGA
DRUŠTVA GORENJSKE**

ki bo v soboto, 20. januarja 1979, s pričetkom ob 9. uri, v prostorih občinske skupščine, sejna soba št. 14, v Kranju.

MALI OGLASI

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodajam dobro ohranjeno rusko bokarico, kal. 16 — 16, in **malokalibrsko puško**, tudi ruski izdelek. Informacije: Ivan Zajc, Šaranovičeva 13, Celje, ali po telefonu (063) 27 954.

Prodajam nov lovski karabin Anschütz, kal. .22, z nabojnikom in merilnim daljnogledom 4 × 30. — Zvone Novoselec, Zoisova 42, 64264 Boh. Bistrica.

Prodajam odlično boroveljsko bokarico »Sodja«, kal. 12 — 7 × 65 R, z montiranim daljnogledom (6 × 42) in specialnima cevema za streljanje na umetne golobe, kal. 12 — 12. Iz nerjavečega jekla. — Hafner, Križnarjeva 5, 64000 Kranj (Stražišče).

Rodovniško kratkodlako istrijanko, tri leta staro, prodajam zaradi smrti očeta-lovca. Francka Grdadolnik, Podlipa 46, 61360 Vrhnika.

Prepeličarja z rodovnikom, starega 10 mesecev, prodajam. — Franc Zajc, Cesta XVIII/2, 61260 Ljubljana-Polje.

Leglo koker španjelov bom oddajal konec januarja t. l. Telesna ocena staršev prav dobra. — Novak, Tomšičeva 1, 68250 Brežice, tel. (068) 61 993.

Tricevko Suhl, kal. 12 — 12/7 × 65 R, malo rabljeno, prodajam ali zamenjam za malo rabljen Remington. Ponudbe s podrobnim opisom pošljite na naslov: Franc Saje, Hrastulje 29, 68275 Škocjan pri Novem mestu.

SLIKE NA OVITKU:

1. Jelenje tele prvič v življenju spoznava neprizanesljivost zime.
Foto Janez Papež, DIANA
2. Po prihodu na stojišče, ko lovski rog še ni naznanil začetka pogona.
Foto Janez Ferenc
3. Lisico zanima vsaka sled.
Foto Janez Černač, DIANA
4. Muflonka, ki bo morda povrgla jagnje še pred koncem zime.
Foto Janez Černač, DIANA
5. Zimska stiska.
Foto Vito Šuligoj
6. Košute v bližini krmišča čakajo na lovčovo pomoč.
Foto Janez Papež, DIANA

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI:

Velika uharica ali vir pozimi.
Naslikal Josip Gorup, leta 1921

